ΈΤΟΣ Β' 1885 — ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ — 21 ΙΟΥΛΙΟΥ ΑΡΙΘ. 73

ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ
Προπληρωτέα
Εν Ἑλλάδι . . . . . Δρ. 10
Εν τῇ ἀλλοδαπῇ . . . . Φρ. χρ. 12

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΚΑΙ ΕΚΔΟΤΗΣ
ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΓΡ. ΚΑΜΠΟΥΡΓΛΟΥΣ

ΕΒΔΟΜΑΣ

ΓΡΑΦΕΙΟΝ «ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ»
Ἐν ὁδῷ Μουσῶν ἀριθ. 6.

Ἕκαστον φύλλον τιμᾶται λεπτῶν 20.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ἡμερολόγιον
Πολιουδόβαρδας, ὑπὸ ΕΘΕΛΟΝΤΟΥ.
Ἀνημονηθεῖσαι σελίδες. Εἰς μνήμην τοῦ ἡρωϊκῶς ἐν Χοιροσπηλαίῳ πεσόντος γέροντος πολεμάρχου Πολιουδόβαρδα. (Ποίημα).
Τὸ μυστικὸν τοῦ Μαστροκορνέλλη. (Διήγημα).
Ἔργα καὶ ἡμέραι.
Ὕδρα, ὑπὸ Ι. Χ. ΔΡΑΓΑΤΣΗ.
Ἡμερολόγιον ἀνθρώπου περιττοῦ (διήγημα.)
Φιλολογικά, ἐπιστημονικά, καλλιτεχνικά.
Βιβλιογραφία.
Ἐγκύκλιος Ἀλεξάνδρου Ὑψηλάντου πρὸς τοὺς νησιώτας τῶν Κυκλάδων νήσων.
Φιλολογικαὶ συζητήσεις, ὑπὸ **Γ. Ν. ΧΑΤΖΙΔΑΚΙ.**
Ἀπαντήσεις ἄνευ ἐρωτήσεων. (Στατιστικὴ τῶν θρησκευμάτων. — Ἀνέκδοτον Οὐγώ. — Κύων καὶ ἄνθρωπος).
Πνευματικαὶ ἀσκήσεις. — Λύσεις — Λύται.
Ἀλληλογραφία.

ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ

(21 Ἰουλίου)

ΕΚΚΛΗΣΙΑ. Συμεὼν τοῦ διὰ Χριστὸν σαλοῦ καὶ Ἰωάννου τοῦ συνασκητοῦ αὐτοῦ.

ΙΣΤΟΡΙΑ. 1825. Ἐνισχύεται ἡ φρουρὰ Μεσολογγίου.

ΠΟΛΙΟΥΔΟΒΑΡΔΑΣ

Κύριε Διευθυντὰ τῆς Ἑβδομάδος.

[Εἰς τὸ προτελευταῖον φύλλον τοῦ παρ' ὑμῶν ἐκδιδομένου ἀξιολόγου περιοδικοῦ, ἀνέγνων τινὰ περὶ τοῦ ἐν Ἀποκορώνῳ τῆς ἡρωΐδος Κρήτης τελεσθέντος μνημοσύνου ἐπὶ τῇ ἐπετείῳ τῆς ἐνδόξου μάχης τῆς 11 Ἰουνίου 1878. Ὑπὸ τὸ ἀπαγγελθὲν παρὰ τοῦ κ. Φραγκισκάκη ποίημα, ἐκεῖ ὅπου γίνεται λόγος περὶ τοῦ ἐν Χειροσπηλαίῳ ἐνδόξως πεσόντος ἥρωος Πολλουδόβαρδα, παρετήρησα σημείωσιν ὑμῶν, ὅτι περὶ τοῦ ἥρωος τούτου θέλετε γράψῃ ἄλλοτε.

Οὐδεὶς ἄλλος πρὸ ἐμοῦ δύναται καὶ δικαιοῦται νὰ γράψῃ περὶ τοῦ ἥρωος τούτου εἶναι ὁ ἥρως μου ὁ Πολιουδόβαρδας, ὁ Κρὴς ὃν ὑπὲρ πάντα ἄλλον Κρῆτα ἐγνώρισα καὶ ἠγάπησα καὶ μεθ' οὗ στενώτατα πρὸ πολλῶν ἐτῶν συνεδέθην. Εἶμαι ὁ παρ' αὐτοῦ ὑπὲρ πάντα ἄλλον, μετὰ τὰ τέκνα του, ἀγαπηθείς, καὶ ὁ ὑπὲρ πάντα ἄλλον τὸν χαρακτῆρά του καὶ τὴν ἱστορίαν του γνούς. Τὸν ἔφερα νεκρὸν καὶ αἱματόφυρτον εἰς τοὺς βραχίονάς μου, καὶ τὸν ἐνεταφίασα ἐγὼ εἰς τὸ ἐρημοκκλησι τοῦ Φουρνέ, ὑπὸ τὰς βροχηδὸν καταπιπτούσας σφαίρας τοῦ ἐχθροῦ. Παρακαλῶ τὸν τὰ Κρητικὰ ἐν τῷ ὑμετέρῳ περιοδικῷ γράφοντα, νὰ συγχωρήσῃ ὅπως περὶ τοῦ Πολιουδόβαρδα γράψω ἐγώ.]

Ὁ *Βάρδας Πολιουδάκης*, ὁ κατὰ τὴν συνήθη ἐν Κρήτῃ σύμπτυξιν τοῦ ὀνοματεπωνύμου *Πολιουδόβαρδας*, ἦτο γόνος τῆς ἡρωϊκωτάτης ἐν Σελίνῳ οἰκογενείας τῶν Μπενίδων, ἧς πρόγονοι μὲν ἦσαν οἱ τοῦ Κουστογεράκου περιλάλητοι Κανθανολέοι, κλάδοι δὲ νεώτεροι οἱ Κριάραι καὶ Γεωργακάκαι. Ὁ πατὴρ αὐτοῦ *Πολιὸς Κριάρης*, ἥρως διακριθεὶς καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς ἐπαναστάσεως τοῦ 1821, ἦτο ἐκ τῶν ὀλίγων ἐκείνων ἀτρομήτων ἀνδρῶν, οἵτινες ὑπὸ τὸν ἀργηγὸν Κουμῆν ἐκυρίευσαν τὸ φρούριον τῆς Γραμβούσης, ἐκεῖνος ὅστις δι' ἀστραπιαίας ταχύτητος κατέσφαξε τὸν φρουροῦντα ὀθωμανὸν στρατιώτην, ὅστις ἐπειράθη νὰ πυροβολήσῃ, ἅμα ἐνόησεν ὅτι οἱ εἰς τὸ φρούριον εἰσπηδήσαντες ἦσαν Ἕλληνες. Ἐκ παιδικῆς ἡλικίας ὁ Πολιουδόβαρδας ἔδειξε σημεῖα μέλλοντος ἐξόχου ἡρωϊσμοῦ καὶ παρέσχε δείγματα ἀγνῆς φιλοπατρίας. Κατὰ τὴν ἐπανάστασιν τοῦ 1841, δεκαοκτατεὴς μόλις ὤν, ἔλαβε τὸ ὅπλον καὶ ἔσπευσεν εἰς τοὺς ὑπὲρ τῆς πατρίδος κινδύνους. Εἰς Πρόβαρμα τοῦ Ἀποκορώνου, τοσοῦτον ἰσχυρὰ ἦτο ἡ δύναμις καὶ ἡ ἐπίθεσις τῶν Τούρκων καὶ τοσοῦτον προφανὴς ὁ κίνδυνος τῶν Ἑλλήνων, ὥστε πάντες καὶ οἱ νεώτεροι, οἱ πρώτην φορὰν ἐν μάχῃ εὑρεθέντες, ὑπεχώρησαν, ἔμειναν δ' ἐκ φιλοτιμίας οἱ πολεμάρχαι τοῦ 1821, ὁ Κουμῆς, ὁ Κριάρης, ὁ Δεικτάκης, ὁ Λαμπρινίδης καὶ οἱ τούτων ὅμοιοι, ὧν πλεῖστοι ἔπεσαν ἐκεῖ ἐνδόξως. Εἷς μόνος ἐκ τῶν νέων ἐτόλμησε νὰ μείνῃ πλησίον τῶν ἡρώων αὐτῶν, ὁ νέος δ' οὗτος ἦτο ὁ Πολιουδόβαρδας, ὅστις ἐκίνησε τὸν θαυμασμὸν πάντων διὰ τὸ θάρρος καὶ τὴν ἀνδρείαν μεθ' ὧν ἐπολέμησεν. Ἔκτοτε καὶ ἐξ ἄλλων περιστάσεων, τοσαύτην φήμην ἥρως ἐν Σελίνῳ ἀπέκτησεν, ὥστε παρ' ὅλων ἐθεωρεῖτο ἴσος τῷ Κριάρῃ ἥρως. Ἦτο δὲ καὶ ἡ ἐπιρροή του τοσαύτη ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ, ἕνεκεν τῆς οἰκογενείας του, τοῦ συνετοῦ χαρακτῆρός του καὶ τοῦ ὡραιοτάτου ἀνδρικοῦ παραστήματός του, ὥστε κατὰ τὴν ἐπανάστασιν τοῦ 1866, ἐὰν δὲν ὑπεχώρει εἰς τὸν πρεσβύτερον τὴν ἡλικίαν καὶ περιπλέον προσόντα ἔχοντα τοὺς ἀγῶνας τοῦ 1821 πρῶτον ἐξάδελφόν του *Κωνσταντῖνον Κριάρην*, θὰ ἠδύνατο ἴσως ν' ἀμφισβητήσῃ πρὸς τοῦτον τὴν ἀρχηγίαν. Διετέλεσε καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς τριετοῦς ἐπαναστάσεως ὑπαρχηγὸς τοῦ ὑπὸ τὸν ἀρχηγὸν Κριάρην σώματος, ἔλαβε μέρος πρώτιστον εἰς ὀγδοήκοντα περίπου μάχας, διεκρίθη ἐξόχως ἐπὶ ἡρωϊσμῷ καὶ πολλάκις ὑπὸ ἐχθρικῶν σφαιρῶν ἐτραυματίσθη, ὑπῆρξεν ὁ δεξιὸς βραχίων τοῦ πολλοῦ Κριάρη, ἔχων πάντοτε παρ' αὐτῷ τὸν ἐφάμιλλον ἥρωα καὶ φιλόπατριν υἱόν του *Πολιὸν Πολιουδοβαρδάκην*.

Ἐκπνευσάσης ἀπροσδοκήτως, ἄνευ τοῦ ἐπιδιωκομένου ἀποτελέσματος, τῆς ἐπαναστάσεως, ἥτις προσέθηκε μὲν τῇ Ἑλλάδι δόξαν οὐ σμικράν, κατέλιπε δὲ τῇ Κρήτῃ τὴν ἐκ τῆς σφαγῆς καὶ τῆς ἐρημώσεως πανωλεθρίαν, ὁ Πολιουδόβαρδας προσέφυγε μετὰ τῶν ἄλλων εἰς Ἀθήνας, ἔνθα μὴ τυχὼν ἐπαρκοῦς περιθάλψεως, ἐλίμωττεν ἐπὶ ἓν ἔτος μετὰ τῆς οἰκογενείας του.

Ἐσπέραν τινὰ καθήμενος πλησίον τραπέζης ἐν τῇ πενιχρᾷ κατοικίᾳ του, ἀφοῦ κατὰ τὸ σύνηθες διένειμεν εἰς τεμάχια, ὅσα ἦσαν τὰ μέλη τῆς οἰκογενείας του, ἡμισυν ἄρτον, ὃν μόλις ἠδυνήθη νὰ οἰκονομήσῃ, ἐστέναξε βαθέως καὶ ἐκραύγασεν: «*ἐγὼ εἶμαι ὁ Πολιουδόβαρδας*» ; !» διὰ γρόνθου δὲ σιδηροῦ κατασυντρίψας εἰς ἄπειρα τεμάχια τὴν πρὸ αὐτοῦ τράπεζαν, προσέθεσεν: «*αὔριον ἀναχωροῦμεν διὰ Κρήτην*», καὶ ἀνεχώρησε τῷ ὄντι μετὰ τῆς οἰκογενείας του, ἵνα εἰς τὰ ἐρείπια τῆς ἄλλοτε ἐπιζήλου περιουσίας του ἀναζητήσῃ διὰ τῆς ἐργασίας τὴν τροφὴν τῶν τέκνων του. Ἐνόμισα τότε ὅτι ἀπεγοητεύθη ὁ Πολιουδόβαρδας καὶ ὅτι εἰς ἄλλην περίστασιν δὲν ἤθελεν ἀγωνισθῇ ὡς ἠγωνίσθη πρότερον, ἀλλ' ὁ ἀληθὴς ἥρως καὶ πατριώτης ὑπ' οὐδενὸς λόγου δύναται ν' ἀπογοητευθῇ εἰς τὸν ἱερὸν τῆς πατρίδος ἀγῶνα. Ὅτε κατὰ τὸν Φεβρουάριον τοῦ 1878 φθάσας εἰς Κρήτην, ἐζήτουν νὰ μάθω τὰς λεπτομερείας τῆς πρώτης ἐν Κυδωνίᾳ τριημέρου μάχης, ἠρώτησα, τίνες ἐκ τῶν ὑπὸ τὸν ἀρχηγὸν Κριάρην ἀνδρῶν ὥρμησαν πρῶτοι κατὰ τοῦ ἐχθροῦ εἰς Βαρύπετρον κατὰ τὴν 12ην Φεβρουαρίου ; μοὶ ἀπήντησαν δέ, «*ὁ Γέρο-Πολιουδόβαρδας καὶ ἄλλοι*»· ἠρώτησα, τίνες κατὰ τὴν ἐπιοῦσαν ἠνδραγάθησαν εἰς τὸν πύργον τῆς Ἀγυιᾶς; μοὶ ἀπήντησαν δέ, «*ὁ Γέρο-Πολιουδόβαρδας καὶ ἄλλοι*»· ἠρώτησα, τίνες τὴν ἑπομένην ἡμέραν εἰσῆλθον πρῶτοι εἰς τὸν παρὰ τῶν Τούρκων κατεχόμενον καὶ ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων κυριευθέντα μεγάλον πύργον τοῦ Ἀλικιανοῦ ; καὶ μοὶ ἀπήντησαν, «*ὁ Γέρο-Πολιουδόβαρδας καὶ ἄλλοι*». Πάντοτε ὁ Γέρο-Πολιουδόβαρδας.

Δὲν εὑρίσκετο τότε ἐν τῷ στρατοπέδῳ τῆς Κυδωνίας ὁ Πολιουδόβαρδας, διότι μετὰ τὴν εἰρημένην τριήμερον μάχην, ἀπῆλθεν εἰς Σέλινον καὶ διὰ καθημερινῶν ἀκροβολισμῶν ἠνάγκασε τοὺς ἐν Παλαιοχώρᾳ κατοικοῦντας Τούρκους καὶ ἀπῆλθον διὰ πλοίων εἰς Χανία, καταλιπόντες τὴν ἐπαρχίαν Σελίνου. Μόλις δ' ἐπληροφορήθη ὅτι ὁ φίλος του ἐγὼ ἔφθασα εἰς Κρήτην καὶ εὑρισκόμην ἐν τῷ στρατοπέδῳ τῆς Κυδωνίας, ἔσπευσεν εἰς συνάντησίν μου μετὰ τοῦ δεινῶς πάσχοντος καὶ μόλις ἀναρρωνύοντος ἀνδρείου υἱοῦ του. Ὅτε συνωμιλοῦμεν περὶ τῶν τοῦ ἀγῶνος, ἐδυσανασχέτει διότι κατὰ τὰς ἡμέρας ἐκείνας ὑπῆρχεν ἀνακωχὴ καὶ δὲν θὰ ἐλάμβανε τὴν εὐχαρίστησιν νὰ πολεμήσῃ. Ἔφθασεν εἰς τὸ στρατόπεδον τὸ ἑσπέρας τῆς 14ης Μαρτίου, τὴν δ' ἐπιοῦσαν μετὰ τὸ

πέρας τῆς μάχης, ἐνεθυμήθην τὰ ἑξῆς δύο περιστατικά, ἅτινα συνέβησαν κατὰ τὴν ἀφ' ἑσπέρας μετὰ τοῦ Πολιουδόβαρδα συνάντησίν μου. Εἶπεν ἐν τῇ σειρᾷ τῆς ὁμιλίας του, ὅτι «*ταχεῖα θὰ γείνῃ πόλεμος*», ἐνῷ οὐδεὶς ἐπίστευε τοῦτο, ἕνεκεν τῆς ἀνακωχῆς· ὅτε δὲ παρετήρησε τὴν πλάτην τοῦ ἀμνοῦ, ὃν ἑψημένον ἔφερεν ἐκ Σελίνου πρὸς περιποίησίν μου, ἐξήγαγε τὴν μάχαιράν του, καὶ χωρὶς νὰ εἴπῃ τι, ἔκοψεν αὐτὴν εἰς τεμάχια καὶ μετ' ἀγανακτήσεως ἔρριψεν αὐτὰ χαμαί· ἐρωτηθεὶς δὲ ὑπὸ τοῦ υἱοῦ του «*ἐντάδες;*» ἀπήντησε μετὰ θλίψεως καὶ ἀγανακτήσεως, «*κακὴ εἶναι, πολλὰ κακή*».

Περὶ τὸ λυκαυγὲς τῆς 15ης Μαρτίου, οἱ ἐν τῷ πύργῳ τῆς Ἀγυιᾶς Τοῦρκοι παραβιάσαντες τὴν συνωμολογημένην ἀνακωχὴν καὶ ἀνελθόντες διὰ νυκτὸς εἰς Χοιροσπήλαιον, κορυφὴν μεταξὺ τῶν δύο στρατοπέδων, προσέβαλον τὴν ἐν αὐτῷ φρουρὰν ἡμῶν. Εἰς τὸ ἄκουσμα τῶν πρώτων πυροβολισμῶν ἀφυπνίσθημεν πάντες καὶ ἐκ τοῦ Φουρνὲ καὶ τοῦ Σκηνὲ πρὸς τὸν κίνδυνον. Οἱ νεώτεροι πετάξαντες μὲ ταχύτητα ἀστραπῆς, κατώρθωσαν καὶ κατέλαβον τὴν τελευταίαν τῆς σειρᾶς τοῦ ὄρους κορυφήν, διότι τὰς ἄλλας εἶχον ἤδη καταλάβει προχωροῦντες ἀμαχητεὶ οἱ Τοῦρκοι, πρὸ τῶν νεωτέρων δ' αὐτῶν εὑρίσκετο ὁ μὴ νέος Πολιουδόβαρδας, μετὰ τοῦ υἱοῦ του, ὅστις καταπεσὼν ἐκεῖ, ἕνεκεν τῆς ἐκ τῆς νόσου ἐξασθενήσεως τῶν σωματικῶν δυνάμεών του καὶ μὴ δυνάμενος νὰ προχωρήσῃ, ἐπανῆλθεν ἔφιππος καὶ παρ' ἄλλων βοηθούμενος εἰς Φουρνέ. Μόλις ἔφθασαν πρὸ τῶν Τούρκων οἱ πρῶτοι σπεύσαντες, ἤρχισε σφοδρὰ ἡ μάχη, πρωταγωνιστοῦντος τοῦ Πολιουδόβαρδα, ἔφθασαν δὲ μετ' οὐ πολὺ καὶ πάντες οἱ ἄλλοι Σελινιῶται ὑπὸ τοὺς ἀρχηγοὺς αὐτῶν Κριάρην καὶ Κορκίδην. Ἦτο ἡ νίκη τῶν Ἑλλήνων λαμπρά, ἀπέβαλον τοὺς Τούρκους ἀφ' ὅλων τῶν κορυφῶν καὶ τοὺς περιώρισαν εἰς τὴν κυρίως Χοιροσπήλαιον καλουμένην κορυφήν. Ἀλλ' ἵνα γείνῃ πλήρης ὁ θρίαμβος, ἔπρεπε ν' ἀποβληθῶσι καὶ ἐκ ταύτης οἱ Τοῦρκοι, ἵνα κατόπιν πάθωσι μεγάλας ζημίας διωκόμενοι κάτω πρὸς τὴν πεδιάδα. Πρῶτος ὁ Πολιουδόβαρδας ὥρμησαν ἄνω κατὰ τῶν ἐν Χοιροσπηλαίῳ Τούρκων, κραυγάζων «*Ἐπάνω τους, παλληκάρια, ὅσοι ἀγαπᾶτε τὸν Χριστό*», ἀλλ' ἐνῷ ἀνήρχετο, ὡς λέων βρυχώμενος, σφαῖρα ἐχθρικὴ διεπέρασε τὸ κρανίον αὐτοῦ, ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ ὠτὸς εἰς τὸ ἀριστερὸν τοῦ λάρυγγος μέρος καὶ τὸν ἄρθκεν ἄπνουν, ὀκτὼ δὲ ἄνδρες ἐκ τῶν ἀκολουθησάντων αὐτὸν ἔπεσαν αὐτοστιγμεὶ φονευμένοι καὶ πληγωμένοι. Πάντας τούτους παραλαβόντες οἱ πλησίον αὐτῶν εὑρεθέντες σύντροφοι, τοὺς ἔφερον εἰς Φουρνέ. Πρῶτος ἔφθασα ἐγὼ φέρων μετ' ἄλλου τὸν βαρέως πληγωμένον ἐθελοντὴν *Οἰκονομόπουλον*, ἐνῷ δὲ εἰσηρχόμην εἰς τὸ κατάφυτον χωρίον, νεανίας Σελινιώτης ἐρχόμενος ἐξ ἄλλου μέρους, ἐφώνει μακρόθεν πρὸς τὸν ἐν δώματι ἱστάμενον καὶ θεώμενον τὴν μάχην ἀσθενῆ Πολιουδοβαρδάκην, «Καπετὰν Πολιό, ἐσκοτώθηκε ὁ ἀφέτης σου». — «Ἴντα λές μωρέ;» — «Ἐσκοτώθηκε, λέω, ὁ μπαμπᾶς σου». — «Στὸν τόπο;» — «Ναί». Ἐκτύπησε τὸ μέτωπον αὐτοῦ διὰ τῆς δεξιᾶς χειρός του ὁ Πολιουδοδαρδάκης, ἀλλ' ὑπερήφανος διότι ὁ πατήρ του ἀπέθανεν *ἀρτρίσιτκα*, ἔμεινεν ἀτάραχος, καὶ παρετήρει σύννους τοὺς φονευμένους καὶ τραυματίας, οὓς ἔφερον εἰς τὸ χωρίον.

Μετὰ μίαν στιγμὴν τρεῖς ἄνδρες Σελινιῶται κρατοῦντες εἰς τοὺς βραχίονας αὐτῶν τὸν νεκρὸν γίγαντα, εἰσήρχοντο εἰς τὸ χωρίον, ἐπίσης δὲ εἰσήρχοντο καὶ ἄλλοι φέροντες τοὺς ἄλλους φονευμένους καὶ πληγωμένους· ταὐτοχρόνως δὲ εἰς ἐκ τῶν κατοίκων τοῦ ἠρημωμένου τότε χωρίου τούτου, σπεύδων, μᾶς εἶπε ν' ἀναχωρήσωμεν πάραυτα ἐκ τοῦ χωρίου, διότι ἄνωθεν αὐτοῦ εὑρίσκονται Τοῦρκοι, οἵτινες ἅμα ἐννοήσωσιν ὅτι εὑρισκόμεθα ἐν αὐτῷ θὰ πυροβολήσωσι καὶ θὰ μᾶς φονεύσωσιν. Ἐπιπτον ἐν τούτοις ἐντὸς τοῦ χωρίου οὐκ ὀλίγαι σφαῖραι, τυχαίως ὅμως, ἐκ τῆς ἄνωθεν αὐτοῦ ἐξακολουθούσης μάχης. Πάραυτα ὅθεν ὁ Πολιουδοδαρδάκης καὶ ἐγὼ καὶ ἄλλος τις λαβόντες εἰς χεῖρας ἐφέραμεν ἐσπευσμένως εἰς τὸ προαύλιον τοῦ ναοῦ καὶ σηκώσαντες τὴν πλάκα τάφου τινὸς ἐρρίψαμεν ἐντὸς αὐτοῦ ἄψαλτον καὶ ἀμοιρολόγητον τοῦ Σελίνου τὸν λέοντα, τῆς ἐλευθερίας τὸν ἀτρόμητον μάρτυρα. Μεθ' ὃ παραλαβόντες τοὺς ἄλλους φονευμένους καὶ πληγωμένους ἐφέραμεν αὐτοὺς εἰς τὰ πλησίον χωρία των, βαδίζοντες ἐντὸς ποταμῶν, οὓς ἐσχημάτισεν ἡ ἀπὸ πρωΐας ἐξακολουθοῦσα βροχή.

Ἦτο ἡλικίας πεντήκοντα ἐξ ἐτῶν ὅτε ἐφονεύθη ὁ Πολιουδόβαρδας. Ἦτο μετριόφρων καὶ συνετὸς ἀνήρ, οὐδέποτε καυχηθεὶς δι' ἀγῶνας καὶ οὐδέποτε ἐπιδείξεις ἀνδρείας ποιήσας. Ἦτο ἀνὴρ ὡραῖος καὶ τύπος ἥρως. Τὸν θάνατόν του οἱ Τοῦρκοι ἐθεώρησαν ὡς μέγα πολεμικὸν συμβεβηκός, δι' ὃ πολὺς ἐγένετο θόρυβος ἐν Χανίοις, καθόσον ἐθεώρουν αὐτὸν ὡς ἴσον τῷ Κριάρῃ κατά τε τὴν ἀνδρείαν καὶ τὴν θέσιν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Σελίνου. Κατέλιπεν οἰκογένειαν καὶ μέλος αὐτῆς τὸν ἐφάμιλλον υἱόν του Πολιόν, ὅστις ἐξόχως ἠδραγάθησε κατὰ τὴν ἐπανάστασιν τοῦ 1866 καὶ τοῦ 1878, ἰδίως εἰς «Πέντε Ἐλιαῖς» κατὰ τὴν 4 Μαΐου, ὅτε ἐξεδικήθη τὸν θάνατον τοῦ πατρός του, ἐξ ἐνέδρας ἐπιπεσὼν μετ' ἄλλων κατὰ τῶν Τούρκων, ἐξ ὧν πολλοὺς ἐφόνευσαν ἐκεῖ. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Πολιουδόβαρδα, ὁ υἱός του οὗτος ἐξελέχθη ὁπλαρχηγὸς τῶν χωρίων Ἀζογιρὲ καὶ Ἀσφένδου, μετὰ δὲ τὴν παῦσιν τῆς ἐπαναστάσεως, βουλευτὴς τῆς ἐπαρχίας ἐν τῇ Κρητικῇ βουλῇ. Βραδύτερον δὲ λοχαγὸς τῆς χωροφυλακῆς ὢν καὶ προσκληθεὶς πέρυσι μετὰ τῶν ἄλλων ἀξιωματικῶν, ὅπως δυνάμει αὐτοκρατορικῆς διαταγῆς δώσῃ ὅρκον πίστεως εἰς τὴν Ὀθωμανικὴν κυβέρνησιν, ὅρκον ὃν ἕως τότε δὲν ὑπεχρεοῦντο νὰ δίδωσιν οἱ ἀξιωματικοί, μόνος αὐτὸς δυστυχῶς ἐκ τῶν χριστιανῶν ἀξιωματικῶν παρῃτήθη ἀμέτως τοῦ βαθμοῦ του εἰπών, «*Τοῦ Πολιουδόβαρδα ὁ υἱὸς δὲν ὁρκίζεται πίστιν εἰς τὴν Τουρκικὴν κυβέρνησιν*».

Τὴν τεσσαρακοστὴν ἀπὸ τοῦ θανάτου τοῦ Πολιουδόβαρδα ἡμέραν ἐτελέσαμεν μνημόσυνον αὐτοῦ ἐν αὐτῷ τῷ ναΐσκῳ, εἰς τὸ προαύλιον τοῦ ὁποίου ἦτο τεθαμμένος. Ὁ ἐν τῷ ἀγῶνι τῆς Κρήτης εὑρισκόμενος τότε στρατιώτης καὶ ποιητὴς Στρατουδάκης, ὁ πρὸ δύο ἐτῶν αἰφνιδίως ἀποβιώσας ἐνταῦθα χρηστὸς νέος, παρευρεθεὶς ἔν τε τῇ μάχῃ καθ' ἣν ἐφονεύθη ὁ Πολιουδόβαρδας καὶ ἐν τῷ μνημοσύνῳ ἐσχεδίασε προχείρως καὶ ἀπήγγειλε κατόπιν ἐν τῷ στρατοπέδῳ τῶν ἐπαναστατῶν ποίημα, ἀπεικονίζου τήν τε ἀξίαν τοῦ περὶ οὗ πρόκειται ἥρως ἀλλὰ καὶ ἐκδηλοῦν τὴν εὐαισθησίαν καὶ τὸν πατριωτισμὸν τοῦ ποιητοῦ.

ΕΘΕΛΟΝΤΗΣ.

ΔΗΣΜΟΝΗΘΕΙΣΑΙ ΣΕΛΙΔΕΣ*

ΕΙΣ ΜΝΗΜΗΝ

τοῦ ἡρωϊκῶς ἐν Χοιροσπηλαίῳ πεσόντος γέροντος πολεμάρχου Πολιουδόβαρδα.

Ἀπὸ τὸ χώτη πράσινης πλαγιάδας βοβολοῦνε
Ἀρματωλοὶ περήφανοι μ' ὁλόχρυσα τσαπράζια,
Στεφάνια δάφνης πράσινα στὰ χέρια τους κρατοῦνε
Καὶ φλάμπουρα μὲ τὸ Σταυρὸ κατμεσῆς γαλάζια.
Λαμποκοποῦν τ' ἀσημωτὰ στὴ μέση ἅρματά τους
Καὶ τὸ τουφέκι κρέμεται στὴ ῥάχη τὴν πλατειά [τους.

Δὲ συναχτῆκαν σήμερα οἱ Σελινιῶτες ὅλοι
Νὰ πᾶνε στὸ Χοιρόσπηλιο τὸν Τοῦρκο νὰ χτυ- [πήσουν,
Στὸ 'ρημοκλλησι τοὺς καλεῖ μιὰ ἁγιασμένη Σχόλη
Κ' ἕνα πικρὸ Μ ν η μ ό σ υ ν ο . . . καὶ πᾶν νὰ προσ- [κυνήσουν
Ὅλου τοῦ κόσμου τὴν Κυρὰ καὶ σ' ἕνα ἔρμο μνῆμα,
Νὰ σταματήσουν μιὰ στιγμὴ τὸ φτερωτό τους βῆμα.

Τὸ μνῆμ' αὐτό.... Ἀ! δὲν ξεχνῶ αὐτὸ τὸ μνῆμα, [ὄχι!
Καιρὸς δὲν πέρασε πολὺ; ὅπου σ' αὐτὸ τὸ χῶμα
Ποῦ ἡ δόξα μὲ τὸ χέρι της σημαδεμένο τῶχει,
Τοῦ Γέρο-Πολιουδόβαρδα τὸ ματωμένο σῶμα
Ἐβάλανε νὰ κοιμηθῇ συντρόφοι πικρισμένοι
Ἀπὸ τῆς μάχης τὸν καπνὸ θολοὶ καὶ μαυρισμένοι(1).

Ἔβραζ' ὁ πόλεμος μακρυά, κ' οἱ βράχοι ματωμένοι
Ἀντιλαλοῦσαν φοβερὰ τὸ ἄγριο καταχτύπι,
Ῥουφοῦσανε ἀχόρταγα τὴ φλόγα οἱ διψασμένοι,
Καὶ ἐδίψαγνεν ὁ σκοτωμὸς ἀπ' τὴν καρδιὰ τὴ λύπη.
Ἡ διαλεγμένη λεβεντιὰ τῆς Κρήτης πολεμοῦσε,
τὸ Σέλινο τ' ἀδίμαστο τὸν Τοῦρκο πελεκοῦσε.

Ὤ! τὸν θυμᾶμαι.... ἔφευγεν ὁ Τοῦρκος 'ντρο- [πιασμένος
Κι' ἀλλάλαζεν ἡ κλεφτουργιὰ καὶ τὸν ἐκυνηγοῦσε,
Ὁ γέρος ἐπετάχθηκε σὰ νειὸς ἀντρειωμένος
Κ' ἐκεῖ ποὺ χύνουνταν μπροστὰ κ' ἐκεῖ ποὺ βο- [βολοῦσε
καὶ τὸ λιοντάρι τὸ παλιὸ τὸ καμαρῶναν ὅλοι
τοῦ ξέσχισε τὸ λάφγγα φαρμακεμένο βόλι.

Εἶπε — Πατρίδα — ἐστέναξε καὶ ἔπεσε στὸ χῶμα....
τὸ ἔσφιξε στὴ στήθια του, στὰ ματωμένα χείλη,
Ἐκύτταξε τ' Ἄσπρα Βουνὰ μία φορὰ ἀκόμα...
Καὶ τὸ παλιὸ ἐρράγισε γιὰ πάντα καρυοφύλλι.
Μὲ τοῦ πολέμου τὸν καπνό, τὴ φλόγα πλάϊ, πλάϊ,
τοῦ γέρο Βάρδα ἡ ψυχὴ ἐπέταξε καὶ πάει...

Τὸ πήρανε τὸ λείψανο τέσσεροι νιοὶ στὰ χέρια
Κ' ἐδῶ τὸ φέραν στοῦ χωριοῦ αὐτὸ τὸ ῥημοκκλήσι,
τοῦ στρώσανε σιμά, σιμὰ στὰ κλέφτικα λημέρια
τοῦ τουρκεμένου τὸ λάλημα γιὰ νὰ τὸν ναναρίσῃ...
Ἐδῶ σταμάτησαν, ἐδῶ οἱ Σελινιῶτες ὅλοι...
Εἶχαν πικρὸ μνημόσυνο μὲς τῶν Βαγιῶν τὴ Σχόλη.

Λυπητερὰ τὰ σήμαντρα τῆς ἐκκλησιᾶς χτυποῦσαν...
τὰ γόνατα ἐλύγισαν στὸ μυρωμένο χῶμα,
Ἔσκυβαν κάτω τὰ παιδιά, τὴν πλάκα ἐφιλοῦσαν
καὶ προσευχαῖς ψιθύριζε σιγὰ τὸ κάθε στόμα.
Κ' ἐρρίχναν οἱ πολεμισταὶ τῆς δάφνης τὸ κλωνάρι
Στοῦ τάφου τὸ κατάμαυρο καὶ ἔρημο λιθάρι.

Εἶχε τὸ δέντρο μαραθῆ τῆς Λευτεριᾶς στὴν Κρήτη
Κ' ἤθελε πάλι αἷματα κ' ἤθελε δάκρυα πάλι,
Εἶχε δειλιάσει τὸ νερό, τὸ ῥίμμα τοῦ Κερίτη
Κ' ἤθελε σφύριγμα σπαθιῶν καὶ τοῦ πολέμου ζάλη
Κ' ἐστάθηκε καὶ ἄνοιξε τὰ στήθιά του γιὰ βρύσι
τὸ μαραμμένο δέντρο μας καὶ πάλι νὰ ποτίσῃ.

Ῥίχτε τῆς Δάφνης, ῥίχτε το στὸν τάφο, τὸ κλωνάρι
Ν' ἀνθίσῃ, νὰ θεριέψουνε τ' ἀθάνατα κλαριά του,
Σκιὰ στοῦ Πολιουδόβαρδα τὸ λείψανο νὰ κάνῃ,
Καὶ νὰ τοῦ δώσῃ φῶς, ζωή, δροσιὰ τὸ ἄνθισμά του.
Καὶ μὴ στὴν πέτρα γράψετε τὸ ὄνομά του, ὄχι!
Ἡ δόξα μὲ τὸ χέρι της σημαδεμένο τῶχει!....

Ἐν Σχινὲ κατὰ Ἀπρίλιον 1878.

ΤΟ ΜΥΣΤΙΚΟΝ

ΤΟΥ ΜΑΣΤΡΟΚΟΡΝΙΛΛΗ.

Ὁ Μαμάκης, ὁ γέρων αὐλητής, ὅστις ἐνίοτε ἔρχεται καὶ μ' ἐπισκέπτεται, μοὶ διηγήθη προχθὲς τὴν ἑξῆς συγκινητικὴν ἱστορίαν, τὴν ὁποίαν θὰ σᾶς διηγηθῶ ὅπως μοῦ τὴν εἶπε :

— Ὁ τόπος μας, ἀφεντικό, δὲν ἦταν πάντα ἔτσι φτωχὸς καὶ ῥημασμένος ὅπως τῶρα. Ἄλλη φορὰ ὅλοι μας ἤμαστε μυλωνάδες ἐδῶ πέρα, κι' ἀπὸ δέκα μίλια τριγύρω μᾶς ἔφερναν ἄλεσμα.... Ὁλοτρόγυρα 's τὸ χωριὸ κάθε ὕψωμα εἶχε κ' ἕνα μύλο ἀπάνω του. Δεξιᾷ, ζερβιᾷ, ἔβλεπες φτερούγαις νὰ γυρνοῦν, καὶ γαϊδουράκια φορτωμένα μὲ σακκιὰ καὶ ὅλη τὴν ἑβδομάδα ἤτανε μιὰ χαρὰ ν' ἀκοῦς τὸν κρότο τῶν μύλων ποῦ γυρνοῦσαν..... Τὴν Κυριακὴν πηγαίναμε ὅλοι μας 's τοὺς μύλους. Οἱ μυλωνάδες κερνοῦσαν μοσκάτο. Ἡ μυλωνοῦδες ἤσαν ὤμορφαις σὰν βασιλοπούλαις μὲ τὸ ταντελένιο λαιμοδέτη τους καὶ τὸ μαλαματένιο σταυρό τους. Ἐγὼ πήγαινα μὲ τὴν φλογέρα μου κ' ἐχόρευαν ὡς τὴ νύχτα. Αὐτοὶ οἱ μύλοι ἤταν ἡ χαρὰ καὶ ἡ ἀρχοντιὰ τοῦ τόπου μας.

Μὰ γιὰ τὴν δυστυχία μας, κάτι πλούσιοι ἦλθαν κ' ἔκαμαν ἕνα μύλο μὲ μηχανή. Σιγὰ σιγὰ ἄρχισαν νὰ στέλλουν σ' αὐτὸν τὰ ἄλεσματα καὶ οἱ φτωχοί μας μύλοι ἔμειναν χωρὶς δουλειά. Σ' τὴν ἀρχὴ θέλησαν νὰ παλαίψουν παλληκαρίσια, μὰ ὁ καπνὸς ἐνίκησε καὶ ἕνας ἕνας ἔκλεισαν ὅλοι τους.... Δὲν ἤρχοντο πειὰ γαϊδουράκια φορτωμένα.... Ἡ ἐμμορφαις μυλωνοῦδες πούλησαν τοὺς μαλαματένιους σταυρούς των.... Ἔλειψε τὸ κέρασμα τοῦ μοσκάτου.... Δὲν χόρευαν πλειό. Σ' τὰ χαμένα φυσοῦσε τὸ μαϊστράλι, αἱ φτεροῦγες δὲν κουνιώντανε.... Σ' τὰ ὕστερα μιὰ μέρα οἱ χωριανοὶ ἔρριξαν κάτω ὅλους τοὺς μύλους καὶ 's τὸν τόπο τους ἐφύτευσαν ἀμπέλια καὶ ἐλιαίς.

Μὰ μέσα 's αὐτὸ τὸ ῥήμαγμα ἕνας μύλος μονάχα δὲν παράδωσε τὰ ἅρματα, μὰ γυρνοῦσε ὁλοένα. Ὁ μύλος τοῦ Μαστροκορνίλλη.

* * *

Ὁ Μαστροκορνέλλης ἦταν ἕνας γερομυλωνᾶς ποῦχε ἑξῆντα χρόνια μὲς 's ταλεῦρι. «Ἀπὸ τότε ποῦ κτίσθηκε ὁ καινούργιος ὁ μύλος ὁ Μαστροκορνίλλης ἔγεινε σὰν τρελλός. Ὀκτὼ ἡμέραις ἔτρεχε ἀπὸ χωριὸ σὲ χωριό : Μὴν πᾶτ' ἐκεῖ κάτω! ἐφώναζεν· αὐτοὶ ἀλέθουν τὸ σπάρι μὲ τὸν καπνό, ποῦνε διαβολικὴ ἐνέργεια, μὰ 'γὼ δουλεύω μὲ τὸ μαΐστρο καὶ τὴν τραμουντάνα ποῦνε ἀναπνοὴ τοῦ Θεοῦ...» Κ' ἔλεγε κι' ἄλλα ἐπαινῶντας τὸν ἀνεμόμυλό του, μὰ κανεὶς δὲν τ' ἄκουε.

Τότε λοιπόν, ἀπὸ τὴν πίκρα του, ὁ γέρος κλείσθηκε 's τὸ μύλο του καὶ ζοῦσε καταμόναχος σὰν ἀγρίμι. Δὲν θέλησε νὰ κρατήσῃ μαζί του οὐδὲ τὴν ἐγγονή του τὴν Ζωή, ἕνα κορίτσι δεκαπέντε χρόνων ποῦ ἀφ' οὗ πεθάναν οἱ γονεῖς του μονάχα αὐτὸν εἶχε 's τὸν κόσμο. Ἡ μικρὴ ἐξενοδούλευε γιὰ νὰ βγάζῃ τὸ ψωμί της, πότ' ἐθέριζε, πότ' ἐμάζευε ἐλιαίς!.. Ὁ γέρος κάποτε ἐπήγαινε τέσσαρα μίλια πεζὸς μὲς τὴν κάψι τοῦ ἡλιου γιὰ νὰ τὴν ἰδῇ καὶ ὅπου 'δούλευε καὶ ὅταν ἤτανε σιμά της τὴν ἐκύτταζε ὥραις κ' ἔκλαιε...

Εἰς τὸ χωριὸ ἔλεγαν πῶς ὁ γερομυλωνᾶς ἀπὸ φιλαργυρία ἔδιωξε τὴν ἐγγονή του καὶ πῶς ἤτανε ντροπή του ν' ἀφήσῃ τὴν μικρὴ νὰ τρέχῃ ἀπὸ πόρτα σὲ πόρτα καὶ νὰ ὑποφέρῃ βάσανα καὶ καταφρόνια. Δὲν μποροῦσαν νὰ νοιώσουν πῶς ἕνας ἄνθρωπος σὰν τὸν Μαστροκορνίλλη μὲ ὑπόληψι, ποῦ εἶχε πάνω του ἀξιοπρέπεια, ἔβγαινε τῶρα 's τοὺς δρόμους σὰν γύφτος, ξυπόλυτος, μὲ τρύπιο σκοῦφο, μὲ κουρελιασμένο πανωφόρι... Τὴν κυριακὴ ποῦ τὸν βλέπαμε νἄρχεται 's τὴ λειτουργία ἐμεῖς οἱ γέροι ντρεπόμασθε γιὰ λογαριασμό του· καὶ ὁ Κορνίλλης τὸ καταλάβαινε καὶ δὲν ἐτολμοῦσε νἄρθῃ μὲ μᾶς, στεκότανε κοντὰ 's τὴ πόρτα, μὲ τοὺς φτωχούς.

* * *

Ἕνα πρᾶγμα δὲν νοιώθαμε. Εἰς τὸ χωριό, κανένας δὲν τοῦ πήγαινε πειὰ ἄλεσμα μὰ ἡ φτεροῦγες τοῦ μύλου του γυρνοῦσαν σὰν πρῶτα..... Τὸ βράδυ οἱ χωριανοί μας τὸν συναπαντοῦσανε 's τὸ δρόμο, μὲ τὸ γαϊδαρό του φορτωμένο σακκιὰ ἀλεῦρι.

— Ὥρα καλή, Μαστροκορνίλλη, τοῦ ἔλεγαν. Δουλεύει πάντα ὁ μύλος καλά;

— Δουλεύει, παιδιά μου, ἔλεγε ὁ γέρος μὲ θάρρος. Δόξα σοι ὁ Θεός, δουλειὰ δὲν μᾶς λείπει.

Καὶ ἂν τὸν ἐρωτοῦσαν ποῦ 's τὸ διάβολο εὕρισκε τόση δουλειά, ἔβαζε τὸ δάκτυλό του κ' ἔλεγε μὲ σοβαρότητα : Τσιμουδιά! Δουλεύω γιὰ ἄλλα μέρη. Λέξι ἄλλη δὲν τοῦπερναν ἀπὸ τὸ στόμα του.

Κανεὶς δὲν ἔμπαινε μέσα 's τὸ μύλο. Οὐδὲ τὴν ἐγγονή του ἄφινε νὰ μπῇ.

Ὅταν περνοῦσαν ἀπὸ μπρός, ἔβλεπαν τὴν πόρτα κλειστή, ταῖς φτεροῦγες νὰ γυρνοῦν, τὸ γαϊδαρο νὰ βόσκῃ 's τὸ πράσινο, χορτάρι καὶ ἕνα λιγνὸ γάτο ποῦ ἡλιάζοντον 's τὴν ἄκρη τοῦ παραθύρου.

Ὅλ' αὐτὰ ἔβαζαν σὲ ὑποψίαις τὸν κόσμο. Ὁ καθένας ἔλεγ' ὅ,τι ἤθελε γιὰ τὸ κρυφὸ τοῦ Μαστροκορνίλλη· μὰ ὅλοι φανταζονταν πῶς μέσα 's τὸ μύλο βρισκόντανε πειὸ πολλὰ σακκιὰ τάλληρα παρὰ σακκιὰ ἀλεῦρι.

* * *

Σ' τὰ ὕστερα ὅμως ὅλα φανερώθηκαν. Νὰ πῶς. Ἐγὼ ποῦ ἔπαιζα τὴ φλογέρα μου καὶ ἐχόρευαν ἡ νειὰς καὶ τὰ παλληκάρια μιὰ μέρα εἶδα πῶς ὁ μεγαλείτερός μου γυιὸς καὶ ἡ μικρὴ Ζωὴ ἀγαπήθηκαν. Δὲν μοῦ κακοφάνη γιατὶ τὸ ὄνομα τοῦ Κορνίλλη εἶχε πάντα τὴν ὑπόληψί του κ' ἐκείνη ἡ περδικοῦλα ἡ Ζωὴ θὰ στόλιζε τὸ σπιτάκι μου. Μά, ἐπειδὴ οἱ δύο ἐρωτοχτυπημένοι εὕρισκαν συχνὰ καιρὸ νἄνε μαζὶ γιὰ νὰ μὴ γείνῃ κανένα κακὸ θέλησα νὰ τελειώσω μιὰ ὥρ' ἀρχήτερα τὴ δουλειὰ καὶ πῆγα ὡς τὸ μύλο γιὰ νὰ πῶ δυὸ λόγια 's τὸ γέρο . . . Ἀχ! ὁ γεροστρίγλος! νἄβλεπες πῶς μ' ἐδέχθηκε. Οὔτε τὴν πόρτα του δὲν θέλησε νὰ μοῦ ἀνοίξῃ. Ἔκαμα ὅπως-ὅπως τὴν προξενειά μου, ἀνάμεσα ἀπὸ τὴν κλειδότρυπα.

Ὁ γέρος δὲν μ' ἄφησε νὰ τελειώσω· μοῦ φώναξε θυμωμένος νὰ ξαναγυρίσω 's τὴ φλογέρα· πῶς σὰν βιαζόμουν νὰ παντρέψω τὸν γυιό μου ἂς πάγω νὰ γυρέψω κανένα κορίτσι ἀπὸ τὸν ἄλλο μύλο, τὸν μύλο τοῦ καπνοῦ. Καταλαβαίνεις πῶς τὸ αἷμα ἀνέβαινε 's τὸ κεφάλι μου ἀκούοντας αὐτὰ τὰ λόγια, μὰ κρατήθηκα· ἄφηκα τὸν ξεκουτισαμένο 's τὸ μύλο καὶ πῆγα κ' εἶπα 's τὰ παιδιὰ πῶς τὸ συμπεθεριὸ δὲν γίνεται. Δὲν τὸ πίστευσαν τὰ καϋμένα. Μοῦ ζήτησαν γιὰ χάρι νὰ τ' ἀφήσω ν' ἀναέβουν 's τὸ μύλο γιὰ νὰ μιλήσουν τοῦ παππού. Δὲν βάσταξ' ἡ καρδιά μου νὰ 'πῶ ὄχι, καὶ τὸ ἀγαπημένο ζευγάρι κίνησε γιὰ τὸ μύλο. Τὴν ὥρα ἴσα ποῦ ἔφθασαν, ὁ Μαστροκορνίλλης εἶχε βγῆ ἔξω. Ἡ πόρτα ἦτο διπλοκλειδωμένη· μὰ ὁ γέρος φεύγοντας ἄφησ' ἀπόξω τὴν σκάλα· ὁ νεὸς καὶ ἡ νειὰ βρῆκαν τὴν εὐκαιρίαν νὰ μποῦν ἀπὸ τὸ παράθυρο νὰ ἰδοῦν τί εἶχε μέσα αὐτὸς ὁ περίφημος μύλος.

Παράξενο πρᾶγμα! Ὁ μύλος ἦταν ἄδειος . . . Οὔτε σακκί, οὔτε σπυρὶ σιτάρι· πουθενὰ ἀλεῦρι, οὔτε 's τοὺς τοίχους, οὔτε πάνω 's ταῖς ἀράχναις. Δὲν εἶχε οὔτε κἂν ἐκείνη τὴ μυρωδιὰ τοῦ ἀλεσμένου σιταριοῦ ποῦ μοσχοβολᾷ στοὺς μύλους. Ἡ μυλόπετρα ἦτο κατασκονισμένη κ' ἐπάνω της κοιμώντανε ὁ λιγνὸς γάτος . . .

Κάτω 's τὸ ἰσόγειο ἡ ἴδια φτώχια· ἕνα κακοκρέββατο, μερικὰ κουρέλια, ἕνα κομμάτι ψωμὶ πάνω σ' ἕνα σκαλοπάτι, καὶ σὲ μιὰ γωνιὰ τρία τέσσαρα σακκιὰ τρύπια ἀπ' ὅπου ἔπεφτε ἄσπρο χῶμα.

Αὐτὸ ἦταν τὸ μυςικὸ τοῦ Μαστροκορνίλλη! Αὐτὸ τὸν ἀσβέστη τριγυρνοῦσε τὸ βράδυ 's τοὺς δρόμους γιὰ νὰ φυλάξῃ τὴν

---

* Σημ. τῆς «Ἑβδομάδος». Πρὸς συμπλήρωσιν τῶν περὶ Πολιουδόβαρδα γραφέντων δημοσιεύομεν τὸ ὡραῖον ποίημα τοῦ ἀτυχοῦς νέου Ἐμ. Στρατουδάκη, ὅστις δὲν ἐνεπνεύσθη φιλολογικῶς, ἀλλ' ἔγραψεν ἐν τῷ πεδίῳ τῆς μάχης.

(1) Τὸν Πολιουδόβαρδα φονευθέντα μετεκόμισαν εἰς τὸ ἐγγὺς τοῦ πεδίου τῆς μάχης χωρίον Φουρνέ, ἔνθα καὶ τὸν ἔθαψαν αὐθωρεὶ ἀφυρολόγητον, ἄκλαυστον, ἄνευ ἐκκλησιαστικῆς τελετῆς. Κατέθεσαν αὐτὸν εἰς τὸν τάφον ὁ υἱός του καὶ ὁ Κωνσταντῖνος Ἀργυρόπουλος, μόνοι, μὲ τὰς χεῖράς των, καὶ ἐτράπησαν τὴν πρὸς τὸν Μεσηλὰ ἄγουσαν μετὰ τῆς λοιπῆς συνοδείας τῶν πληγωμένων.

τιμὴ τοῦ μύλου καὶ νὰ κάνῃ τὸ χωριὸ νὰ πιστεύῃ πῶς ἄλεθε ἀκόμη σιτάρι. Κακόμοιρε μύλε! Κακόμοιρε Κορνίλλη! Καιρὸ τώρα ὁ ἀτμόμυλος τοῦ εἶχε πάρει καὶ τὸν τελευταῖο πελάτη. Ἡ φτερούγαις ἀνεβοκαταίβαιναν ὁλοένα, μὰ ἡ μυλόπετρα γυρνοῦσε 'ς τὰ ἄδεια.

* * *

Τὰ παιδιὰ γύρισαν, καὶ μὲ δάκρυα μοῦ διηγήθηκαν τί εἶδαν. 'Ραγίσθηκ' ἡ καρδιά μου σὰν τἄκουσα. Χωρὶς νὰ χάσω καιρό, τρέχω 'ς τοὺς γειτόνους, τοὺς λέγω μὲ δυὸ λόγια τί τρέχει, καὶ μείναμε σύμφωνοι πῶς ἔπρεπε 'ς τὴ στιγμὴ νὰ πᾶμε 'ς τὸ μύλο τοῦ Κορνίλλη ὅλο τὸ σιτάρι ποὔχαμε 'ς τὰ σπήτια μας. Ὅλο τὸ χωριὸ σηκώθηκε 'ς τὸ πόδι καὶ πήγαμε ἐκεῖ πάνω μὲ τὰ γαϊδούρια μας 'ς τὴν ἀράδα φορτωμένα σιτάρι — μὰ ἀληθινὸ σιτάρι!

Ὁ μύλος ἦταν ὀρθάνοικτος... Μπρὸς 'ς τὴν πόρτα ὁ Μαστροκορνίλλης καθισμένος σ' ἕνα σακκὶ ἀσβέστη ἔκλαιε κρατῶντας τὸ κεφάλι του μὲς τὰ χέρια του. Ἐκατάλαβε, ὅταν γύρισε, πῶς ὅταν ἔλειπε, ἐμβῆκαν ἄνθρωποι 'ς τὸ μύλο του καὶ ἔμαθαν τὸ πικρὸ μυστικό του.

— Συφορά μου! ἔλεγε. Τώρα ἄλλο δὲν μοῦ μένει παρὰ νὰ πεθάνω. Ὁ μύλος μου ἀτιμάστηκε. Καὶ ἔκλαιε μὲ τέτοια λύπη ποῦ σοῦ ἐσπάραζε τὴν καρδιά, καὶ ἔδιδε 'ς τὸ μύλο του λογιῶν-λογιῶν ὀνόματα, καὶ τοῦ μιλοῦσε σὰν νὰ ἤτανε ζωντανός.

Ἐκείνη τὴ στιγμή, τὰ γαϊδούρια ἐφθάσανε κοντὰ 'ς τὸ μύλο καὶ ἀρχίσαμε ὅλοι νὰ φωνάζωμε σὰν πρῶτα ποῦ εἴχαμε μύλους καὶ μυλωνάδες 'ς τὸ χωριό: Αἴ! ἀπὸ τὸ μύλο!.. Αἴ! Μαστροκορνίλλη!.. Καὶ σωριάζουν τὰ σακκιὰ μπρὸς 'ς τὴν πόρτα καὶ τὰ εὔμορφα σιταρόσπυρα σκορπιοῦνται 'ς τὸ χῶμα ἀπὸ κάθε μεριά...

Ὁ Μαστροκορνίλλης ἐκύτταξε μὲ μάτια ἀνοιχτὰ· ἔβαλε λίγο σιτάρι μὲς 'ς τὴ φούχτα του κ' ἔλεγε γελῶντας καὶ κλαίωντας: Εἶνε σιτάρι.... Θεέ μου Μεγαλοδύναμε!.. Σωστὸ σιτάρι!.. Ἀφῆστέ με νὰ τὸ κυττάζω. Ἔπειτα γύρισε σ' ἐμᾶς:

— Ἄ, τώξερα ποῦ θὰ μοῦ ξαναρθῆτε, αὐτοὶ μὲ τὸν μύλο τοῦ καπνοῦ εἶνε κλέφταις.

Θέλαμε νὰ τὸν πάρωμε 'ς τὰ χέρια μας, νὰ τὸν πᾶμε μὲ δόξα 'ς τὸ χωριό.

—Ὄχι, ὄχι, παιδιά μου· πρέπει πρῶτα νὰ πῶ νὰ δώσω τοῦ μύλου μου νὰ φάγῃ. Συλλογισθῆτε μιὰ φορὰ πόσον καιρὸ ἔχει νὰ δουλέψῃ τὸ δόντι του.

Καὶ ὅλοι εἴχαμε δάκρυα 'ς τὰ μάτια μας βλέποντας τὸν δυστυχισμένο γέρο νὰ τρέχῃ δεξιᾷ ἀριστερᾷ, ν' ἀνοίγῃ τὰ σακκιά, νὰ προσέχῃ τὴν μυλόπετρα ποῦ ἔσπανε τὰ κουκκιὰ καὶ ἡ ψιλὴ σκόνη τοῦ σιταριοῦ πετοῦσε ὡς τὸ ταβάνι.

Ἀπὸ κείνη τὴν ἡμέρα δὲν ἀφήκαμε τὸν γέρο μυλωνᾶ χωρὶς δουλειά.

Μὰ μιὰ μέρα, ὁ Μαστροκορνίλλης πέθανε, ἡ φτεροῦγες τοῦ ὑστερνοῦ μας μύλου ἐστάθηκαν, γιὰ πάντα πλειά.

Ἅμα πέθανε ὁ Κορνίλλης, πάει καὶ ὁ μύλος.

(ALPHONSE DAUDET).

ΕΡΓΑ ΚΑΙ ΗΜΕΡΑΙ

Καὶ κατὰ τὴν ἑβδομάδα ταύτην διηγάγομεν τὸν βίον ἐν προσευχαῖς καὶ νηστείαις· ἐν προσευχαῖς μὲν ὑπὲρ διασώσεως τῆς σταφίδος, ἐν νηστείαις δὲ συμφώνως πρὸς τὰ αὐθεντικὰ παραγγέλματα τῶν οἰκονομολόγων.

Ταῦτα εὐηρέστησαν, φαίνεται, παρὰ τῷ μὴ ὠταλγοῦντι, ὡς ἐπιστεύετο, Θεῷ τῆς Ἑλλάδος, καὶ ἰδοὺ διετάχθησαν τὰ νέφη ν' ἀφήσωσιν ἀνενοχλήτους τὰς σταφιδοφόρους ἐπαρχίας τῆς Ἑλλάδος, οἱ δ' ἐρευρέται τῆς τεχνητῆς ἀποξηράνσεως παραλαμβάνοντες τὰς συσκευὰς αὐτῶν καὶ τὰ ὀξέα ἀπέρχονται, μέλλοντες νὰ ἐπαναρχίσωσι κατὰ τὸ ἐπιὸν ἔτος τὰς δοκιμὰς αὐτῶν, ἂν τὸ πρακτικὸν μέτρον τῶν ἐπιστεγασμάτων δὲν γενικευθῇ.

Ἠλπίζατε ὅμως ἡ σταφὶς νὰ ἐμπνεύσῃ ποιητήν; Ἰδοὺ ὅτι ἐνέπνευσε, καὶ ἀπεστάλη ἡμῖν ἐκτενὲς ποίημα, οὗτινος δημοσιεύομεν τὰς ἑξῆς στροφάς.

«Καλῶς μᾶς ἦλθες Αὔγουστε, σὰν πέρσι καὶ σὰν πρῶτα
νὰ ψήσῃς τὴ σταφίδαις μας μὲ τὰ ζεχά σου γνώτα.
Ἀὲς κ' εἶναι ἡ σταφίδα μας ἡ ἀγαπητηκιά σου
ἀπὸ μακρυὰ σὰν ἔνοιωσε τὴν τρυφερὴ θωριά σου,
στολίσθηκε, ἐμέλωσε καὶ ἕτοιμη ἐγίνη
ὅση δροσιὰ τῆς ἔμεινε νὰ χύσῃ στὸ καμίνι
ποὺ χύνουνε τὰ στήθη σου γιὰ νὰ τὴν καλοψήσουν
καὶ ὄψι ὠμμορφήτερη εὐθὺς νὰ τῆς χαρίσουν.
. . . . . .
Καλῶς τονε τὸν τρυγητή! καλῶς μᾶς ἦλθες πάλι:
Ἄνοιξε τὴν ἀγκάλη νὰ πέσουν νὰ σκορπίσουνε 'στοὺς κάμπους μας καὶ τόρα
τσ' ἀγάπης σου τὰ δῶρα.
Ἄνοιξε τὴν ἀγκάλη σου γλυκειαῖς γλυκειαῖς νἀρθοῦνε
νἀρθοῦν νὰ ζεσταθοῦνε
τόσαις σταφίδαις λιγεραῖς, σὰν νἄτανε κοπέλλαις μὲ γλύκειαις καὶ μὲ τρέλλαις·
καὶ τὸ βραδὺ ἡ λιγεραῖς θαρθοῦν νὰ τραγουδήσουν μὲ χίλια μύρια νάζια,
νὰ γλυκοσύρουν τὸ χορό, νὰ μᾶς ἀποκοιμίσουν νὰ φύγουν, τὰ μαράζια!

Ἔληξαν αἱ ὀλιγοήμεροι μὲν πλὴν εὐτοκώταται συνεδρίαι τῆς Βουλῆς, καθ' ἃς, πλὴν τῶν ἐξελεγκτικῶν ἐργασιῶν, ἐψηφίσθησαν ἱκαναὶ δωδεκάδες νόμων καὶ ὁ προϋπολογισμός, μὴ λογιζομένων τῶν ταραχωδεστάτων καὶ ποικίλων ἐπεισοδίων τῶν δυναμένων νὰ κοσμήσωσι καὶ τὸ ἡρωϊκώτατον ἔπος.

Πρὸς τούτοις ἐξελέγη ἡ κατὰ πρότασιν τῶν βουλευτῶν κκ. Κυριακούλη Μαυρομιχάλη καὶ Δ. Λυμπεροπούλου καὶ δυνάμει τοῦ πολυθρυλήτου 58 ἄρθρου ἐξεταστικὴ τῶν πραγμάτων ἐπιτροπεία, ἥτις ὑπὸ πρόεδρον τὸν κ. Γρ. Μαυρομαράν — τὸν ἀποδέκτην τοῦ ἐκ Μεγάρων τηλεγραφήματος—γραμματέα τὸν κ. Ν. Συνοδινὸν καὶ εἰσηγητὴν τὸν κ. Ν. Λεβίδην, θέλει ἐξελέγξῃ τὰς ἐργασίας τῆς ὁδοποιΐας καὶ τὴν διαχείρισιν τῶν χρημάτων της, ὡς καὶ τὴν διαχείρισιν τῶν ἐκ τοῦ δανείου τῶν 170 ἑκατομμυρίων εἰσπραχθέντων κατὰ τὴν τελευταίαν τετραετίαν.

Τὰ πορίσματα τῶν ἐρευνῶν τῆς ἐπιτροπείας ταύτης ἀπειλοῦνται ἤδη ὑπὸ τῆς ἐνστάσεως τῆς *ἐπὶ τῶν προκατόχων ἐπεκτάσεως*, ἧς γνωρίζομεν ἤδη τὴν ἀνατρεπτικὴν καὶ ἐγκαταλειπτικὴν δύναμιν.

Συνεκροτήθη κατὰ τὴν πλατεῖαν τοῦ Πανεπιστημίου τὸ ἐξ εὐαρίθμων πολιτῶν «μέγα συλλαλητήριον» τὸ πρὸς διάσωσιν τῶν ἱστορικῶν λόφων.

Τὸ συλλαλητήριον εἶνε ἡ προτελευταία πρᾶξις τοῦ δράματος, ὅπερ θὰ ἐπιγραφῆται «ἡ ἐσχάτη πρὸς διάσωσιν ἀπόπειρα».

Ἡ τελευταία πρᾶξις, ὡς ἐπληροφορήθημεν, θὰ εἶνε ὅλως πρωτότυπος καὶ ἀπροσδόκητος....

Καὶ οἱ μὲν φιλάρχαιοι ἐξεπλήρωσαν τὸ καθῆκον αὐτῶν πρὸς διάσωσιν ἀντικειμένων, ὑπὲρ τῶν ὁποίων ἀπὸ τῆς συστάσεως αὐτῆς ἑκάστοτε ἡ «Ἑβδομὰς» ῥήγνυσι κραυγάς, τὸ ψήφισμα ἐπεδόθη τυπικῶς καὶ καταλλήλως, καὶ ἀναμένονται τὰ ἀποτελέσματα.

Καὶ πάντα ταῦτα ἐνῷ πρόκειται περὶ ἁπλουστάτων: *Οἱ μὲν ἔχοντες δικαιώματα ν' ἀποζημιωθῶσιν, οἱ δὲ μὴ ἔχοντες ν' ἀποβληθῶσι·* πρὸ παντὸς ὅμως ὅ,τι θὰ γίνῃ νὰ γίνῃ, ὅπως *καταπαύσῃ ἡ ἐνεργουμένη λατόμησις*· διότι κατὰ πᾶσαν πιθανότητα τὰ σωτήρια μέτρα θὰ ληφθῶσι κατόπιν ἑορτῆς.

Ἕτερον συλλαλητήριον διοργανίζεται, ὡς ἠκούσαμεν—τῶν φιλομούσων τοῦτο—ὅπως κατορθωθῇ ἡ ἐπαναλήψις τῆς παλαιᾶς συνηθείας, τῆς ἀπό τινος διακοπείσης, τοῦ νὰ παίζῃ στρατιωτικὴ μουσικὴ εἰς τὰς πλατείας.

Ὦ γνωστόν, ἡ διακοπὴ αὕτη ἐπῆλθεν ἐκ σπουδαιοτάτου λόγου καὶ δι' αὐτὸ τὴν ἀναγράφομεν ἐν τοῖς χρονικοῖς ἡμῶν: *Καρφία* τινὰ ἔλειπον ἐκ τῶν ἀνκλογίων, ἐφ' ὧν τὰ μουσικὰ τοποθετοῦνται τετράδια καὶ ὡς ἐκ τούτου *ἐτρίκλιζον*. Τώρα, εἰς τίνος ἁρμοδιότητα ἀνήκει νὰ ἀγοράσῃ τοὺς ἥλους καὶ εἰς τίνος νὰ τοὺς καρφώσῃ; ἡ βουλὴ δὲν ἐπρόφθασε ν' ἀντιληφθῇ τοῦ ζητήματος, οἱ νομικοὶ σύμβουλοι διαφωνοῦσιν. Ἀλληλογραφία πολυσέλιδος ἀμείβεται μεταξὺ νομαρχείου, ὑπουργείου, δημαρχείου, φρουραρχείου κ.λ. Εἰς τὸ μεταξὺ ὅμως οἱ μουσικοὶ ἀναπαύονται.

Ὁμοία περίπου σκηνὴ συνέβη ποτὲ καὶ εἰς τὰ Ἄδδηρα τῷ καιρῷ ἐκείνῳ.

Κατὰ τὴν ἑβδομάδα ταύτην ἀπεβίωσαν:

Ὁ *ἐπίσκοπος Γυθείου* κ. Παρθένιος Χρυσικάκης εὐπαίδευτος ἐκ Σπάρτης κληρικός. Καὶ ὁ πρώην ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ καθηγητὴς κ. *Νικόλαος Κοτζιᾶς*.

Ὁ ἐνάρετος καὶ φιλόπατρις Ν. Κοτζιᾶς, ἐκ τῆς μεγάλης οἰκογενείας τῶν Κοτζιάδων τῶν προσενεγκόντων εἰς τὸ Ἔθνος ἀνυπολογίστους θυσίας, ἐπὶ 38 ἔτη διδάξας τὴν Ἱστορίαν τῆς φιλοσοφίας ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ, ἀπεβίωσε *παυμένος* ἐκ τῆς θέσεώς του καὶ φέρων τὸ ἀργυροῦν παράσημον τοῦ Σωτῆρος, ὅπερ ἐσχάτως τῷ ἀπενεμήθη καὶ εἰς ἐποχήν, καθ' ἣν, ὡς ἐκ τῆς οἰκτρᾶς καταστάσεως τῆς ὑγιείας αὐτοῦ, δὲν ἦτο εἰς κατάστασιν νὰ ἀντιληφθῇ τῆς τιμῆς ταύτης!

ΥΔΡΑ

Β'.

Ἡ μονὴ τῆς Παναγίας. Αἱ ἐπιγραφαί. Τὸ πατριαρχικὸν Σιγγίλιον. Τὰ ἐν τῷ Δημαρχείῳ ἔγγραφα. Ναός Ὑπαπαντῆς. Ναὸς Ἐπαύλεως Μπουντούρη. Μετόχι. Ἄλλαι μοναί. Τὸ φιλόθρησκον τῶν Ὑδραίων. Οἱ κώδωνες.

Κατὰ τὸ δεξιὸν ἄκρον τοῦ λιμένος μεταξὺ παντοίων ἐργαστηρίων καὶ καταστημάτων ὑπὲρ ἀψιδωτὴν πύλην αἴρεται ὑψηλὸν νεότευκτον κωδωνοστάσιον ὑποκαταστῆσαν ἕτερον περαιτέρω κείμενον· ἀμφότερα δὲ κοσμοῦσι τὸν περίβολον τῆς μονῆς τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου, ἧς τὰ κελλία ἐπισκευασθέντα μετέπεσον ἀπὸ τῆς ἀθορύβου ἐν αὐτοῖς διαβιώσεως τῶν ἀπὸ τῆς τύρβης τοῦ κόσμου μεμακρυσμένων εἰς τὴν ἐγκατάστασιν κατὰ μὲν τὴν μίαν τῶν πτερύγων, τῶν γραφείων τῆς Δημαρχίας Ὕδρας, κατὰ δὲ τὴν ἑτέραν τῶν συμβολαιογραφείων, μέχρι δὲ πρό τινος καὶ τὸ Σχολαρχεῖον ἐφιλοξενεῖτο ἐν τῇ πρὸς ἀνατολὰς πλευρᾷ.

Τὰ κελλία πάντα μετὰ τῶν χθαμαλῶν ἀψιδωτῶν θυρῶν καὶ μικρῶν σιδηροφράκτων θυρίδων περιθέουσι πανταχόθεν ἐν τετραγώνῳ τὸν ναὸν τὸν ἐν τῇ τετραγώνῳ αὐλῇ κείμενον, πολλὰς δὲ δεχθέντα τὰς μεταβολὰς ἐν τῇ ἐπισκευῇ ἰδίᾳ τοῦ νάρθηκος, ἥτις παρεμόρφωσέ πως τὸ ἀρχικὸν σχέδιον, τὸ ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ναῶν τῶν τῆς ἀναγεννήσεως τῆς τέχνης κατασκευασθέν. Ἄνωθεν τῆς κυρίας εἰσόδου τοῦ ναοῦ ὑπάρχει γράμμασι Βυζαντινοῖς ἡ ἐπιγραφή:

† Ὁ σηκὸς οὗτος τῆς Θεοῦ λοχευτρίας, καινίσθη μονὴ σεβασμία, τῷ Νεοφύτῳ τῷ σεβασμίῳ ἡγουμένῳ μνήμης ἑαυτοῦ καὶ πόνων αἰωνίου: Ν. Ζώταλης.

Ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη βεβαίως ἀνάγεται εἰς τὰ τοῦ ἀνακαινισμοῦ τοῦ ναοῦ. Πρὸς τὰ δεξιὰ δὲ τῆς εἰσόδου ὑπάρχει ἡ ἑξῆς ἐπιχρυσωθεῖσα τὰ γράμματα ὡς καὶ ἡ προηγουμένη.

† Μνήσθητι κύριε τῆς πολιτείας ταύτης, τῶν τε καραβοκυρέων, καὶ συντρόφων αὐτῶν, καὶ πάντων, τῶν βοηθησάντων εἰς τὴν οἰκοδομὴν τοῦ πανσέπτου καὶ θείου ναοῦ τούτου τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου τῆς Φανερωμένης.

Εὐθὺς δὲ κάτωθεν ἐν ἀναγλύφῳ περιγράμματι ἐπικεχρυσωμένῳ μετὰ τῶν γραμμάτων ἥδε:

+ Ὠκοδομήθη διὰ χειρὸς τοῦ μαστρο Λουκᾶ Μανολάκη Ἀθηναίου

Ἐξ ἧς γνωστὸς γίγνεται καὶ ὁ κατασκευαστής.

Εἰς τὸν νάρθηκα ἢ τὴν πρόσοψιν τοῦ ναοῦ ἀνῆκε καὶ ἡ μεγάλη πλὰξ ἡ νῦν ἀποτεθειμένη ἐν τῇ πρὸς βορρᾶν αὐλῇ τῆς μονῆς, ἡ ἐκ μαρμάρου, ἐφ' ἧς ἐν μέσῳ μὲν ἐντὸς ἐλλείψεως ὑπάρχει ἀνάγλυφος ὁ δικέφαλος ἀετός, ἐπὶ τοῦ στήθους τοῦ ὁποίου ὁμοίως ἀνάγλυφος ὁ ἅγιος Γεώργιος. Κατὰ τὰς τέσσαρας γωνίας τῆς πλακὸς τὰ σύμβολα τῶν τεσσάρων Εὐαγγελιστῶν, περὶ δὲ τὸ μέσον ὁριζοντίως, ἔνθεν καὶ ἔνθεν τῆς ἐλλείψεως εἰς δύο διῃρημένον τὸ ἔτος 1774, τὸ τοῦ ἀνακαινισμοῦ τοῦ ναοῦ· διότι, ὡς φαίνεται, ἡ μονὴ ἱδρύθη τὸ 1643. Εἰς τὸν νάρθηκα ὁμοίως ἀνῆκον καὶ δύο ἕτεραι πλάκες ἐντετοιχισμέναι ἤδη ἀπὸ τῆς ἐπισκευῆς τοῦ ναοῦ ἄνωθεν τῆς πρὸς Δ. πύλης, ἐφ' ὧν ἐντὸς κοσμημάτων ἐν οἰκοσήμου σχήματι εἶνε ἀναγεγλυμμένη χεὶρ τὸν σταυρὸν κρατοῦσα, ἐπὶ μὲν τῆς ἑτέρας τούτων ἡ δεξιά, ἡ εὐώνυμος δι' ἐπὶ τῆς ἑτέρας.

Ἐν τῷ ναῷ τούτῳ ἐπιδείκνυται πρώτη κρεμαμένη κομψὴ χρυσῆ λυχνία πολύφωτος, προερχομένη ἐκ τῆς διαρπαγῆς τῆς γενομένης τῇ νυκτὶ τῆς 29 Σεπτεμβρίου κατὰ τὴν θανάτωσιν τοῦ Λουδοβίκου ΙϛΓ'. ἐν τοῖς ἀνακτόροις τοῦ Κεραμεικοῦ προσενεχθεῖς δὲ ὑπὸ τοῦ πλοιάρχου Δ. Σκρκώση.

Ἐπὶ ζώνης στενῆς κατὰ τὸ πέρας τῶν εἰκόνων ἐπὶ τοῦ εἰκονοστασίου τοῦ ὅλου ἐκ μαρμάρου ἀναγινώσκονται εἰς μίαν γραμμήν:

Μαρμάρων οἷα ἐκ καθαρῶν μαρμάρων ἱερὸν καταπέτασμα ἔγρετ' ἐνθέως, πόλη τέκτονος ὕπο εὐσεβοῦς Γαβριήλου, ἐφ' ἡγήτορος σοφοῦ Ἱεροθέου:—

Ἐκ τῆς ἐπιγραφῆς ταύτης γνωρίζομεν τὸν κατασκευαστὴν ἢ γλύπτην τῶν ποικίλων τοῦ εἰκονοστασίου κοσμημάτων, Γαβριήλ τινα, μοναχὸν ἴσως.

Ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς πλευρᾶς τοῦ εἰκονοστασίου καὶ μεταξὺ τῆς εἰκόνος τοῦ ἁγίου Νικολάου καὶ τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου εἶνε ἀναγεγραμμένη ἡ ἀφήγησις τῶν κατὰ τὴν ἵδρυσιν καὶ τὸν ἀνακαινισμὸν τοῦ ναοῦ ἐξακολουθοῦσα καὶ ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ μέρους ἐν συμμέτρῳ θέσει.

Ἔχει δ' ἡ ἀναγραφὴ ὧδε:

† Ὁ θεῖος οὗτος ναὸς
πάνυ σμικρὸς ὢν ἀνεκαι-
νίσθη ἐκ βάθρων γῆς παρὰ
τοῦ πανοσιωτάτου ἁγίου κα-
θηγουμένου κυρίου Νεοφύτου
Ζώταλη, ἄχρι τῶν πα-
ραθυρίδων, ὅτ' ἠοπάγη
παρὰ θανάτου ἐν ἔτει
ΑΨΞϟ Δεκεμβρίου ΙΘ'.
† Ἔλαβε δὲ πέρας, παρὰ
τοῦ ἀδελφιδοῦς αὐτοῦ, τοῦ
πανοσιολογιωτάτου κυρίου
Ἱεροθέου Ζώταλη· ἐν δὲ τῷ
ΑΨΞΘ: Ἔτει. Ἰουνίου 1ϟ:—
κατερράγη (φεῦ) ὑπὸ φρικτοῦ
σεισμοῦ· ἀνηγέρθη δ' αὖθις πα-
ρὰ τοῦ αὐτοῦ εἰς ἐντελῆ καλλω-
πισμὸν ΑΨΟΔ: Μαΐου Κη.

Ἐκ τῶν εἰκόνων γίνονται γνωστὰ καὶ ὀνόματα ἁγιογράφων. Ἐπὶ τῆς εἰκόνος π. χ. τῆς Κοιμήσεως φέρεται:

ΑΨΝΠ χεὶρ Ἀθανασίου
Ἱεροδιακόνου Κρητός,

ἐπὶ τῆς τοῦ Χριστοῦ

† Εὐσεβοφρόνος πρὸς δαπανήσι καὶ διαπύρω πόθω ταπεινοῦ δούλου τοῦ Θεοῦ Πηέρου Βρετοῦ Ἀθηνέου χεὶρ δὲ ἐμοῦ Ἀθανασίου Ἰωάννου τοῦ ἐξ Ἀθηνῶν. ΑΨΟς.

ἐπὶ τῆς τοῦ Προδρόμου:

† Δέησις τοῦ δούλου τοῦ Θεοῦ Πηέρου βρετοῦ Ἀθηνέου

ἀντικρὺ δέ:

χεὶρ δὲ ἐμοῦ Ἀθανασίου Ἰωάννου Ἀθηνέου ΑΨΟς.

Ἐπὶ τῆς εἰκόνος τοῦ ἁγίου Χαραλάμπους ὅ,τι καὶ ὑπὸ τὴν τῆς Κοιμήσεως.

Ταῦτα εἶνε τὰ μᾶλλον ἄξια σημειώσεως τῶν κατὰ τὸν ναὸν τοῦτον καὶ τὴν μονὴν ἐν γένει· ἧς ἡ αὐλὴ καὶ τὰ περὶ ταύτην κελλία ἐχρησίμευον κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ἀγῶνος εἰς συνάθροισιν τῶν Ὑδραίων. Ποσάκις τοῦ κὺρ Λαζάρου ἡ φωνὴ δὲν συνεκάλεσε τοὺς θαλασσομάχους κατοίκους τῆς νήσου εἰς σύσκεψιν περὶ τῶν τιμιωτέρων, ποσάκις οἱ πρόκριτοι δὲν συνῆλθον ἵνα ἀποφασίσωσι περὶ τοῦ πρακτέου! Ἱερὰ ἀνάμνησις, ἀληθῶς ἀκατανόητον μεγαλεῖον μάτην ἀναζητουμένης δόξης σιγὴν ἐπιβάλλον ἀρρήτως συγκινεῖ τὸν ἐν τῷ περιβόλῳ ἐκείνῳ ἱστάμενον ἐὰν καὶ κατὰ μικρὸν εἰς τὸ παρελθὸν ἀνατρέξῃ. Νομίζεις ἀκόμη ἀντιλαλοῦσιν οἱ τοῖχοι τὴν πρότασιν τὴν τὸ πρῶτον ἐκεῖ ὑπὸ τοῦ Κουντουριώτου γενομένην, τῆς πυροπλήσεως, τοῦ ἐν τῷ λιμένι τῆς Ἀλεξανδρείας Τουρκοαιγυπτιακοῦ στόλου, νομίζεις ὅτι βλέπεις ἐπικροτοῦντας ἀπ' ἄκρου εἰς ἄκρον τοὺς προκρίτους καὶ οἰκοκυραίους τῆς νήσου εἰς τὴν ἐθελοθυσίαν ταύτην.

Τῆς Σταυροπηγιακῆς ταύτης μονῆς ὑπάρχει ἐπὶ μεγάλης τριπτύχου μεμβράνης ἔγγραφος ἀνανέωσις καὶ ἐπικύρωσις τῶν δικαιωμάτων καὶ προνομίων, ἤτοι Πατριαρχικὸν Σιγγίλιον τοῦ Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Γρηγορίου τὸ 1797 ἐκδοθὲν καὶ συνυπογεγραμμένον ὑπὸ τοῦ †Ἐφέσου Μισαήλ, †Νικομηδείας Ἀθανασίου †Διδυμοτείχου Μακαρίου, †Χρυσουπόλεως Ἀνθίμου καὶ †Δέρκων Διονυσίου.

Ἐπὶ τοῦ ἄκρου τῆς μεμβράνης ταύτης κρέμαται διὰ μεταξίνης ταινίας κυανοῦ χρώματος μολυβδίνη ἡ βοῦλλα τοῦ Πατριάρχου φέρουσα ἐν ἐκτύπῳ παραστάσει ἀπὸ μὲν τοῦ ἑτέρου μέρους τὴν Θεοτόκον μετὰ τοῦ Ἰησοῦ· δεξιᾷ ταύτης ῥόδον, ἀριστερᾷ κρίνον· ἔνθεν καὶ ἔνθεν τῆς κεφαλῆς τῆς Θεοτόκου τὰ γράμματα ΜΡ. ΘΥ. ὁμοίως ἔνθεν καὶ ἔνθεν τῆς κεφαλῆς τοῦ Χριστοῦ ΙC XC· ἐπὶ δὲ τῆς ὄπισθεν ὄψεως ἡ ἐπιγραφή.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ
ΕΛΕΩ ΘΕΟΥ
ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ
ΝΕΑΣ ΡΩΜΗΣ ΚΑΙ ΟΙ
ΟΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ
ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ
ΑΨϟΖ

Καὶ ἡ ἔμπροσθεν παράστασις καὶ ἡ ὄπισθεν ἐπιγραφὴ ἐν κύκλῳ σφαιριδίων ἐκτύπων.

Ἡ μεμβράνη αὕτη ἔκειτο μετὰ καὶ ἄλλων ἐγγράφων ἐν τῷ ἀρχείῳ τῆς Δημαρχίας, ἐγγράφων ἀναγομένων καὶ εἰς τοὺς πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως χρόνους καὶ εἰς τοὺς ἐπὶ ταύτης, ἐγγράφων ὀλίγων σχετικῶς πρὸς τὰ ἄλλοτε ἐκεῖ ἐσκορπισμένα, δι' ὧν τὸ μυριοστὸν πιστοῦται ἡ θέσις τῆς νήσου κατὰ τὸν ἀγῶνα ἐκεῖνον, δι' ὧν ὑπογεγραμμένων ὑπὸ τῶν σωματαρχῶν πάντων ἀποδεικνύεται πόσον καλλιτέρας τύ-

χης ἀξία ἦτο ἡ νῆσος ἡ καταθεμένη τὸ πᾶν εἰς τὸν βωμὸν τῆς ἐλευθερίας, ἡ ἀπὸ τοῦ ζοφεροῦ σκότους ἐπιθυμήσασα τὸ φῶς τῆς παιδείας ἐπικεχυμένον ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα σύμπασαν καὶ ὅμως αὐτὴ μετὰ τὴν τῶν πραγμάτων ἀποκατάστασιν ἀφεθεῖσα εἰς κατάπτωσιν καὶ μαρασμὸν μετὰ τῆς ἀδελφῆς αὐτῆς τῶν Σπετσῶν. Καὶ ταῦτα ἐν ᾧ εὔκολος, εὐχερεστάτη ἐν χρόνοις ἄλλοις ἦν ἡ ὑποστήριξις τῆς μορφώσεως. Μόλις ἑνὸς Σχολαρχείου ἠξίωσαν τὰ τέκνα τῶν σφαγιασθέντων, τῶν πᾶσαν συνδρομὴν καταβαλόντων ὑπὲρ τοῦ γενικοῦ καλοῦ, ἑνὸς Σχολαρχείου καταστάντος καὶ τούτου ἀτροφικοῦ διὰ τὴν ἀπομάκρυνσιν πλείστων οἰκογενειῶν ἕνεκα ἐλλείψεως οὐχὶ ἀνωτέρας μορφώσεως, ἀλλὰ τῆς ἁπλῆς ἐν Γυμνασίοις ἐγκυκλίου ἀναπτύξεως τῶν τέκνων αὐτῶν, ἕνεκα τῆς ἀπογοητεύσεως, τολμῶ εἰπεῖν, πρὸς τὴν ὀλιγωρίαν ταύτην.

Ἡ συλλογὴ τῶν ἐγγράφων ἐκείνων περικλείει ἀληθῆ ἱστορίαν, ἐν ᾗ ἀγνοεῖ τις τί πρῶτον τί δ' ὕστατον ν' ἀποθαυμάσῃ, ὅπως ἐν καταπλήξει ἱσταται πρὸ τοῦ μεγαλείου τόσων καὶ τόσων σωζομένων σεβαστῶν μνημείων ἐν ἰδιωτικοῖς οἴκοις τῆς μεγάλης ἐκείνης γενεᾶς. Δὲν εἶχε δ' ἀδικον ὁ ὑδραῖος δήμαρχος προσφέσταται ἀπαντήσας εἰς τοὺς ζητοῦντας ἀντικείμενα διὰ τὴν Ἔκθεσιν τῶν μνημείων τοῦ ἀγῶνος, ὅτι ἐὰν ἐπιθυμῶσι νὰ ἔχωσι πλήρη τὴν συλλογὴν ἃς μετακομίσωσιν ὁλόκληρον τὴν Ὕδραν ἐὰν δύνανται, διότι ἀληθῶς σύμπασα εἶνε μουσεῖον πλῆρες. Νομίζω δ' ὅτι ἔτι προσφυέστερον δύναται τις νὰ προσθέσῃ εἰς τὴν μεγάλην τοῦ δημάρχου ἀπάντησιν, ὅτι ἀντὶ νὰ περισυνάγωνται ἐκ μερῶν τοιούτων, οἷα ἡ Ὕδρα, τὰ ἀντικείμενα τοῦ ἀγῶνος λαμπρότερον καὶ ἀξιοπρεπέστερον θὰ ἦτο ἐὰν διωργανοῦντο ἐπὶ τόπου μετὰ σεβασμοῦ ἐπισκέψεις τοιούτων μερῶν, καθ' ἃ τὰ τέκνα τοιούτων γονέων ν' ἀποθαυμαζωσιν ἀποκεκαλυμμένοι τὰς ἑστίας τῶν πατέρων ἀπονέμοντες τὸν προσήκοντα σεβασμόν, νὰ φαίνωνται δ' ἅμα ὅτι, ἂν μὴ ἐγγίζωσιν αὐτοὺς τἄλλα, δὲν λησμονοῦσι τοὐλάχιστον τὰ ὀφειλόμενα αὐτοῖς. Τοῦτο εἶνε χρέος τέκνων πρὸς πατέρας.

Τῶν ἄνω μνημονευθέντων ἐγγράφων ἱκανὰ ἐδημοσιεύθησαν ἐν ἰδιαιτέρῳ τεύχει τῷ 1844 δαπάνῃ τοῦ δήμου Ὑδρας ὑπὸ τῷ τίτλῳ *Τὰ ὑδραϊκὰ ἢ μέρος τῶν ἐν Ὕδρᾳ σωζομένων ἐγγράφων*, τὸ πλεῖστον ἀναγόμενον εἰς τὰ τῆς προσωρινῆς διοικήσεως πρὸς τοὺς προκρίτους τῆς νήσου. Τὰ κυριώτερα δὲ τῶν μὴ δημοσιευθέντων τότε καὶ ἱκανῶς σπουδαῖα ὑπὸ πολλὰς ὄψεις, ἕνεκα αὐτοῦ τοῦ περιεχομένου καὶ τῆς ἱστορικῆς ἀξίας ἴσως παρατεθῶσιν ἐν δέοντι ἐν τῷ ἀνὰ χεῖρας περιοδικῷ.

Ἐκτὸς τοῦ ναοῦ τοῦ ἐν τῇ μονῇ ταύτῃ ὑπάρχουσι πλεῖσται ἄλλαι ἐνοριακαὶ ἐκκλησίαι, δεῖγμα τοῦ μεγάλου περὶ τὰ θεῖα σεβασμοῦ τῶν Ὑδραίων· εἰς 40 περίπου ἀναβαίνουσιν αὗται, ἐν αἷς καί τινες ἱκανῶς παλαιαί. Μεταξὺ ἄλλων ἐγγὺς τῆς οἰκίας Κουντουριώτη τῆς Ὑπαπαντῆς οὐχὶ τοσοῦτον παλαιὰ ὅσον πλήρης ἀναμνήσεων διὰ τὴν εἰς ταύτην φοίτησιν τῶν μελῶν τῆς οἰκογενείας ταύτης, διὰ τὴν διάσωσιν καὶ τῶν θέσεων ἔτι τοῦ Κὺρ Λαζάρου, τοῦ κὺρ Γιῶργι. Ὁ ναὸς οὗτος ἀνήκει τῇ οἰκογενείᾳ Κοκκίνη, ὡς δηλοῖ ἐπιγραφὴ ἐπὶ τοῦ πρὸ τῆς πύλης μεγάλου κωδωνοστασίου αὐτῆ:

Περὶ πλείονος δόξης τῆς Ὑπαπαντῆς τοῦ Κυρίου ἡμῶν
Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ μνήμης τοῦ ποτὲ Λαζάρου Κοκκίνη Σοῦν
τι τοῦ Ῥώσσου τοῦ πρώην κτήτορος τοῦ ναοῦ ἡ-γειρται νῦν τοῦτο
τὸ καμπαναρίον, δι' ἐπισπασίας τε καὶ δαπάνης ἀφθόνου
τοῦ δοῦ αὐτοῦ Ἀναστασίου Κοκκίνη καὶ ἐν Ἀάμ-πρου Κον-
σόλου τῶν Ῥώσσων ἐν ἔτει 1805.
Ὀκτωβρίου 15 Ὕδρα
Ἀντώνης : Τυπικός : μαρμαρᾶς

Ὑπὲρ δὲ τὴν κυρίαν εἴσοδον, τοῦ ναοῦ ὑπάρχει ἡ χρονολογία τῆς ἱδρύσεως:

Δέησις τοῦ δοῦ
λου τοῦ Θεοῦ Λαζάρου
τοῦ Δημίτρη κο
κίνη κτίτορος
1780.

Παλαιὸς δὲν εἶνε ὁ ἐν τῇ ἐπαύλει Μπουντούρη ναὸς ἀλλὰ κομψότατος καὶ ἄριστα ηὐτρεπισμένος διατηρεῖ κάλλιστα μνημεῖον τοῦ ἀγῶνος, τὸν Σταυρὸν δηλ. τοῦ ναυάρχου Μιαούλη ὃν εἶχεν ἀνὰ χεῖρας ἐν ταῖς ναυμαχίαις, ὡς λέγει ὁ ὁδηγῶν ἡμᾶς οὕτως εὐγενὴς πρόεδρος τοῦ δημοτικοῦ συμβουλίου Ὕδρας. Ὁ Σταυρὸς οὗτος, ξύλινος, μέλας, φέρει λευκοῖς γράμμασι τάδε:

«Σταυρὸς πιστῶν τὸ στήριγμα» «σταυροῦ τύπος, ἐχθροῖς τρόμος» ἐν τῷ κέντρῳ δὲ «Ἰησοῦς Χριστὸς νικᾷ».

Ἐγγὺς τοῦ κατὰ τὴν πόλιν μοναστηρίου ὑπάρχει μετόχιον ἄλλης μονῆς, τῆς μονῆς τοῦ προφήτου Ἠλιοῦ, φέρον ἐπὶ τοῦ ἀνατολικοῦ τοίχου καὶ πρὸς τὴν ὁδὸν πλάκα ἐφ' ἧς τάδε:

ΕΝ ΕΤΕΙ ΑΨΔΖ ΙΟΥΛΙΟΥ

κάτωθεν τὸ σύμβολον τοῦ θανάτου εἶτα δέ:

Δέισις τοῦ δούλου τοῦ Θε
οῦ Νε ωφτου ἱε ρομονάχου.

Καὶ μονὰς ἱκανὰς ἔχει ἡ νῆσος ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν ὧν ἡ ἐξοχωτέρα ἡ τοῦ Προφήτου Ἠλιοῦ ἐπὶ τοῦ ὑψηλοτέρου τῆς Ὕδρας σημείου, ἡ ἁγία Τριὰς τῆς Ζούρβας, (τὸ Δαφνὶ τῆς Ὕδρας), ἡ τοῦ Δοκοῦ καί τινες μικρότεραι, πρὸς ἃς ἑκάστοτε φιλέορτοι οἱ Ὑδραῖοι σπεύδουσι. Ἡ μεγάλη αὕτη παρατηρουμένη εὐλάβεια αὐτῶν πρὸς τὰ θεῖα ἴσως δύναται νὰ ἔχῃ καὶ ἄλλους λόγους, νομίζω ὅμως ὅτι ὁ κυριώτερος πάντων εἶνε τὸ ριψοκίνδυνον τῆς ἐνασχολήσεως αὐτῶν, καθ' ἣν τὰ πελάγη περῶντες καὶ τῇδε κἀκεῖσε κλυδωνιζόμενοι ἀνατιθέκσι πάσας πολλάκις τὰς ἐλπίδας αὐτῶν εἰς τὴν ἐκ τῆς θρησκείας παρηγορίαν καὶ ἀντίληψιν. Τὸ αὐτὸ συμβαίνει καὶ διὰ τὰς ἀπομενούσας οἰκογενείας τῶν παλαιόντων πρὸς τὰ κύματα ναυτῶν. Ἐπὶ τοῦ σημείου τούτου συναντῶνται ἀμφοτέρων τῶν μερῶν αἱ εὐχαί, ἡ θρησκεία πλησιάζει αὐτοὺς ὅσον μακρὰν ἂν ἀφίστανται, διὰ ταύτης ἡ μήτηρ, ἡ σύζυγος, βλέπει ἐγγύτερον ἑαυτῆς τὸν τῇδε κἀκεῖσε πλανώμενον εἰς σύμπηξιν τῆς φωλεᾶς του ναύτην. Ἐντεῦθεν τὰ ἀναθήματα τὰ πολλὰ τὰ ἐν τοῖς ναοῖς καὶ ὁ ἐνθουσιασμὸς ὁ ὑπὲρ τῆς θρησκείας ἐν ταῖς ἑορταῖς ὁ παντοίοις μέσοις ἐκδηλούμενος, ὧν προεξάρχει ἡ ἀδιάλειπτος καὶ μέχρι τοῦ ὀχληροῦ ἐξικνουμένη πυκνὴ κωδωνοκρουσία, ἤτις καὶ τὴν χαρὰν ἐπὶ τῇ τελέσει γάμων, ἢ βαπτίσματος ἀγγέλει, καὶ θλιβερώτατα διατίθησι τοὺς ἀκούοντας διὰ τοῦ μονοτόνου καὶ διακεκομμένου αὐτῆς κατὰ τοὺς θανάτους· μέχρι δὲ διαρρήξεως τῶν κωδώνων ἐπιτείνεται ἐν λιτανείαις ἢ ἐπὶ τῇ ἐλεύσει τοῦ ἀρχιεπισκόπου ἢ ἄλλου ἐξόχου προσώπου.

(Ἕπεται τὸ τέλος.) Ι. Χ. ΔΡΑΓΑΤΖΗΣ.

ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ

ΑΝΘΡΩΠΟΥ ΠΕΡΙΤΤΟΥ

(Διήγημα.)

Συνέχεια· ἴδε σελ. 332.

Ἀλλ' ὑπῆρχε πράγματι ἡ εὔνοια αὕτη; Ἀνεπόλουν τὸ παρελθόν. Καὶ ὁ περίπατος εἰς τὸ δάσος; ἔλεγον κατ' ἐμαυτόν—«ἀλλ' ἡ ἔκφρασις τοῦ προσώπου της ἐν τῷ κατόπτρῳ;» — «ὄχι, ἐν τούτοις, ἐξηκολούθησα, ὁ περίπατος εἰς τὸ δάσος μοὶ φαίνεται.... ἄχ, Θεέ μου, τί ἐλεεινὸν πλάσμα εἶμαι!» ἀνέκραξα τελευταῖον μεγαλοφώνως.

Τοιαῦται ἠμιτελεῖς καὶ κατὰ τὸ ἥμισυ ἐκφερόμεναι ἰδέαι χιλιάκις περιεστρέφοντο εἰς τὴν κεφαλήν μου δίκην μονοτόνου στροβίλου. Ἐπαναλαμβάνω, ἐπανῆλθον εἰς τὸν οἶκον τοῦ κ. Ὄσογιν ὁ αὐτὸς εὐαίσθητος, δύσπιστος, εὐερέθιστος, οἷος ὑπῆρξα ἐκ παιδικῆς ἡλικίας....

Εὗρον ὅλους ἐν τῇ αἰθούσῃ συνηθροισμένους.

Ὁ Βισμονκώφ ἐκάθητο ἔν τινι γωνίᾳ. Ἅπαντες ἐφαίνοντο λίαν εὐδιάθετοι, ἰδίᾳ ὁ οἰκοδεσπότης ἠκτινοβόλει καὶ ἄνευ προοιμίων μοὶ ἀνήγγειλεν, ὅτι ὁ πρίγκιψ Ν εἶχε διαμείνῃ ὅλην τὴν χθεσινὴν ἑσπέραν παρ' αὐτοῖς.

Ἡ Ἐλισάβετ μὲ ὑπεδέχθη ἐν ἄκρᾳ γαλήνῃ. «Ἀ! εἶπον κατ' ἰδίαν, τώρα ἐννοῶ, διατί ὅλοι σας εἶσθε τόσον εὔθυμοι.»

Πρέπει νὰ ὁμολογήσω, ὅτι ἡ νέα αὕτη ἐπίσκεψις τοῦ πρίγκιπος Ν μὲ κατεστόραξεν. Αὐτὸ δὲν τὸ ἐπερίμενον. Ἐν γένει οἱ ὅμοιοί μου θεωροῦσιν ὅλα δυνατὰ εἰς τὸν κόσμον ἐκτὸς ἐκείνων, ἅτινα ἐν τῇ φυσικῇ τῶν πραγμάτων πορείᾳ κατ' ἀνάγκην δέον νὰ συμβῶσιν. Ἤρχισα νὰ δυσανασχετῶ καὶ εἰς τὸ πρόσωπόν μου ἔδιδον ἔκφρασιν προσβεβλημένου, ἀλλὰ μεγαλοψύχου ἀνθρώπου, ἤθελον νὰ τιμωρήσω τὴν Ἐλισάβετ διὰ τῆς δυσμενείας μου, ὅθεν ἄλλως ἐξάγεται καὶ τὸ συμπέρασμα, ὅτι δὲν ἤμην δὰ ὅλως ἀπηλπισμένος. Λέγουσιν ὅτι εἶνε καλὸν ἐνίοτε, ὅταν τις πράγματι ἀγαπᾶται, νὰ βασανίζῃ τὸ λατρευόμενον ὄν, ἀλλ' εἰς τὴν θέσιν μου τοῦτο ἦτο ἀνήκουστος βλακεία· ἡ Ἐλισάβετ μὲ τὸν ἀθῳότατον τρόπον οὐδὲ προσοχῆς κἂν μὲ ἠξίωσε. Μόνον ἡ μήτηρ της παρετήρησε τὴν σοβαρὰν σιωπήν μου καὶ ἀμέσως μὲ ἠρώτησε περὶ τῆς καταστάσεως τῆς ὑγιείας μου.

Τῇ ἀπεκρίθην φυσικῶς μετὰ πικροῦ μειδιάματος, ὅτι δόξα τῷ Θεῷ ἤμην ὑγιέστατος. Ὁ Ὄσογιν ἐξηκολούθει διηγούμενος περὶ τοῦ ξένου, ἀλλ' ὅτε παρετήρησεν, ὅτι ἐγὼ σχεδὸν μετ' ἀγανακτήσεως ἀπεκρινόμην, ἐστρέφετο ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον πρὸς τὸν Βισμονκώφ, ὅστις ἤκουεν αὐτὸν μετὰ μεγίστης προσοχῆς. Αἴφνης παρουσιάζεται τότε ὁ ὑπηρέτης καὶ ἀναγγέλλει τὸν πρίγκιπα Ν.

Ὁ οἰκοδεσπότης ἀνεπήδησε καὶ ἔδραμεν εἰς προϋπάντησιν αὐτοῦ, ἡ δὲ Ἐλισάβετ, ἐφ' ἧς ἀμέσως προσήλωσα βλέμμα ἀετοῦ, ἠρυθρίασεν ἐκ χαρᾶς καὶ ἔμεινεν ἀνήσυχος ἐπὶ τῆς ἕδρας της. Ὁ πρίγκιψ εἰσῆλθεν εὔθυμος, εὐώδης, ἱλαρὸς καὶ φιλόφρων.

Ἐπειδὴ δὲν γράφω ἐνταῦθα ὅπως ὑποβάλω τὸ ἔργον μου εἰς τὸν ἐπιεικῆ ἀναγνώστην, ἀλλ' ἁπλῶς μόνον πρὸς ἀτομικόν μου διασκέδασιν, διὰ τοῦτο οὐδεμίαν ἔχω ἀφορμὴν νὰ καταφύγω εἰς τὰ συνήθη τεχνάσματα τῶν κυρίων συγγραφέων. Χωρὶς λοιπὸν νὰ κάμω καμμίαν μεγαλειτέραν παρέκβασιν λέγω, ὅτι ἡ Ἐλισάβετ ἀμέσως ἐκ τῆς πρώτης ἡμέρας ἠράσθη ἐμμανῶς τοῦ πρίγκιπος καὶ ὅτι καὶ οὗτος ἐκ μέρους του τὴν ἀγάπα—ἐν μέρει μέν, διότι δὲν εἶχέ τι καλλίτερον νὰ κάμῃ, ἐν μέρει δὲ ἕνεκα τῆς συνηθείας του νὰ *γυρίζῃ τὸ κεφάλι* τῶν γυναικῶν, καὶ τέλος διότι καὶ ἡ Ἐλισάβετ ἦτο πράγματι θελκτικὸν πλάσμα.

Οὐδεὶς ἔπρεπε ν' ἀπορήσῃ, διότι ἀμοιβαίως ἠγαπῶντο. Αὐτὸς δὲν ἤλπιζε πιθανῶς νὰ εὕρῃ τοιοῦτον μαργαρίτην ἐντὸς τόσον ἐλεεινῆς θήκης (ἐννοῶ τὴν ῥυπαρὰν πάλιν Ο.), καὶ αὐτὴ οὐδ' ἐν ὀνείρῳ ἴσως εἶχεν ἰδεῖ μέχρι τοῦδε νέον ἄνδρα κατὰ προσέγγισιν τοὐλάχιστον ὁμοιάζοντα πρὸς τὸν λαμπρόν, νοήμονα καὶ μαγευτικὸν τοῦτον ἀριστοκράτην.

Μετὰ τὰς πρώτας φιλοφρονήσεις ὁ κ. Ὄσογιν μὲ συνέστησεν εἰς τὸν πρίγκιπα, ὅστις μὲ μετεχειρίσθη λίαν εὐγενῶς. Ἐν γένει ἦτο λίαν εὐπροσήγορος πρὸς ὅλους καὶ παρὰ τὸ τεράστιον χάσμα, ὅπερ ἐχώριζεν αὐτὸν ἀπὸ τῆς ἀφανοῦς ἐπαρχιωτικῆς ἡμῶν κοινωνίας κατώρθου οὐ μόνον νὰ φέρηται εἰς τρόπον ὥστε νὰ μὴ στενοχωρῆταί τις πρὸ αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ νὰ παρουσιάζηται πανταχοῦ, ὡσανεὶ ἦτο εἷς ἐκ τῶν ἡμετέρων, ὁ ὁποῖος κατὰ τύχην κατῴκει εἰς τὴν Πετρούπολιν.

Ἡ πρώτη αὕτη ἑσπέρα....ὦ, ἡ πρώτη αὕτη ἑσπέρα! Κατὰ τὰς εὐτυχεῖς τῆς παιδικῆς μου ἡλικίας ἡμέρας διηγοῦντο οἱ διδάσκαλοί μου ὡς λαμπρότατον παράδειγμα ἀνδρικῆς καρτερίας τὴν ἱστορίαν τοῦ νεαροῦ ἐκείνου Σπαρτιάτου, ὅστις κλέψας ἀλώπεκα, ἔκρυψεν αὐτὴν ὑπὸ τὸν μανδύαν του καὶ χωρὶς οὐδ' ἅπαξ νὰ κραυγάσῃ, ἀφῆκεν αὐτὴν νὰ καταφάγῃ ὅλα τὰ ἐντόσθιά του, διότι προετίμα τῆς ἀτιμίας τὸν θάνατον.

Οὐδεμίαν ἄλλην προσφορωτέραν παραβολὴν εὑρίσκω, ἵνα δηλώσω τὰς ἀνεκφράστους βασάνους, ἃς ὑπέφερα τὴν ἑσπέραν, καθ' ἣν πρώτην φορὰν εἶδον τὸν πρίγκιπα καθήμενον παρὰ τὴν Ἐλισάβετ. Τὸ διαρκῶς βεβιασμένον μειδίαμά μου, ἡ ἀλγεινὴ προσοχή, ἡ βλακώδης σιγή, ἡ ὅσον ταπεινὴ τόσον καὶ ἀνωφελὴς ἐπιθυμία μου ν' ἀπομακρυνθῶ, ὅλα ταῦτα ἦσαν εἰς τὸ εἶδός των λίαν ἀξιοπκρατήρητα. Δὲν κατεβίβρωσκε τὰ ἐντόσθιά μου ἀλώπηξ ἁπλῶς, ἀλλὰ ζηλοτυπία, φθόνος, τὸ αἴσθημα τῆς μηδαμινότητός μου καὶ ἀνίσχυρος μανία μ' ἐβασάνιζον συγχρόνως.

Ὁ πρίγκιψ ἦτο πραγματικῶς λίαν ἀξιέραστος νέος.... τὸν κατεβρόχθιζον διὰ τῶν βλεμμάτων μου, καὶ νομίζω μάλιστα, ὅτι ἐλησμόνουν νὰ καμμύω ὡς εἶχον συνήθειαν τοὺς ὀφθαλμούς, ὁσάκις τὸν προσέβλεπον. Δὲν συνδιελέγετο μόνον μετὰ τῆς Ἐλισάβετ, ἀλλ' ὅ,τι καὶ ἂν ἔλεγεν ἀπευθύνετο εἰς ἐκείνην. Θὰ τῷ ἐφαινόμην βεβαίως ὑπερμέτρως ἀνιαρὸς ἄνθρωπος.... πιθανῶς εἶχε παρατηρήσει, ὅτι *εἶχε νὰ κάμῃ* μετὰ ἐκπεσόντος ἐραστοῦ, ἀλλ' ἐξ οἴκτου καὶ ἐν τῇ στερρᾷ πεποιθήσει, ὅτι ἤμην ὅλως ἀκίνδυνος μὲ μετεχειρίζετο μετ' ἐκτάκτου εὐπροσηγορίας.

Δύνασθε νὰ φαντασθῆτε πόσον μ' ἐτραυμάτιζε τοῦτο! Ἐνθυμοῦμαι, ὅτι κατὰ τὴν αὐτὴν ἑσπέραν ἠθέλησα νὰ ἐπανορθώσω τὸ σφάλμα μου, ἐφαντάσθην αἴφνης (ὅστις δήποτε καὶ ἂν ἦσαι σὺ ὁ ἀναγινώσκων τὰς γραμμὰς ταύτας, μὴ μὲ χλευάσῃς, ἀφ' οὗ μάλιστα τοῦτο ἦτο καὶ τὸ ἔσχατον ὀνειροπόλημά μου)..... ναί, Θεέ μου, ἐν μέσῳ τῶν πολλαπλῶν βασάνων μου ἐφαντάσθην αἴφνης, ὅτι ἡ Ἐλισάβετ ἤθελε μόνον νὰ μὲ τιμωρήσῃ διὰ τὴν ψυχρότητά μου, ἣν εἶχον δείξει πρὸς αὐτὴν ἐν ἀρχῇ τῆς ἐπισκέψεώς μου.... ὅτι ἦτο ὡγισμένη ἐναντίον μου καὶ ὅτι μόνον ἐξ ἀγανακτήσεως ἔκαμνε τοὺς ἀκκισμοὺς ἐκείνους πρὸς τὸν πρίγκιπα.....

Ἐπελαβόμην τῆς πρώτης εὐκαιρίας, τὴν ἐπλησίασα καὶ μετὰ ταπεινοῦ, ἀλλ' ἐπιχαρίτου μειδιάματος ἐταύλισα:

— Ἀρκεῖ πλέον, σύγγνωτέ μοι..... καὶ χωρὶς ν' ἀναμείνω ἀπάντησιν ἔδωκα εἰς τὸ πρόσωπόν μου ἐκτάκτως ζωηρὰν καὶ ἀδίαστον ὅλως ἀσυνήθη εἰς ἐμὲ ἔκφρασιν, ἐμειδίασα, ἀνύψωσα τὴν χεῖρα πρὸς τὴν ὀροφὴν ὑπεράνω τῆς κεφαλῆς μου (ὡς ἐνθυμοῦμαι, ἠθέλησα τοιουτοτρόπως νὰ τακτοποιήσω τὸν λαιμοδέτην μου), καὶ ἤμην μάλιστα ἕτοιμος νὰ κάμω περιστροφὴν ἱστάμενος μόνον ἐπὶ τοῦ ἑνὸς ποδός, θέλων τρόπον τινὰ διὰ τοῦ κινήματος τούτου νὰ δείξω, ὅτι «ἐλύθη τὸ ἐπεισόδιον· εἰμαι εὔθυμος, ὦμεν λοιπὸν ὅλοι εὔθυμοι», ἐν τούτοις δὲν περιεστράφην, διότι ἕνεκα παραδόξου τινὸς ἀκαμψίας τῶν γονάτων μου ἐφοβήθην μὴ πέσω.

Ἡ Ἐλισάβετ οὐδόλως μὲ ἐνόησεν, ἀποροῦσα μ' ἔβλεπε κατὰ πρόσωπον, ἐμειδίασε πρὸς στιγμήν, ἵν' ἀπαλλαγῇ ὅσον ταχύτερον τῆς παρουσίας μου καὶ ἔπειτα ἐπλησίασε τὸν Πρίγκιπα. Ὅσον τυφλὸς καὶ κωφὸς καὶ ἂν ἦμην, ἐν τούτοις ὡμολόγησα ἐσωτερικῶς, ὅτι κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην οὐδόλως ἦτο ὠργισμένη οὐδὲ τὴν παραμικρὰν ἔχθραν εἶχεν ἐναντίον μου, ἀλλ' ἀπλούστατα οὐδόλως ἐσκέπτετο περὶ ἐμοῦ. Αἱ τελευταῖαι ἐλπίδες μου κατέρρευσαν παταγωδῶς ὡς διαρρήγνυται εἰς μυρία τμήματα ὁ ὑπὸ τοῦ ἐαρινοῦ ἡλίου διαθερμανθεὶς ὄγκος πάγου. Ἡ πρώτη προσβολὴ ἐπῆλθε κατὰ κεφαλῆς καὶ ἀπώλεσα, ὡς οἱ Πρῶσσοι ἐν Ἰένῃ, ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ ὅλα καὶ διὰ μιᾶς. Οὐχί, δὲν ὠργίσθη ἐναντίον μου!.....

Ἄχ, ἀπ' ἐναντίας, τοῦτο καθαρὰ τὸ ἔβλεπον, καὶ αὐτὴ εἶχε παρασυρθῆ ὡς ὑπὸ ἀγρίου κύματος. Καθὼς νεαρὸν ἀπὸ τῆς ὄχθης ἠμιεκριζωμένον δένδρον ἔκλινε προθύμως πρὸς τὸ ῥεῦμα, ἑτοίμη νὰ τῷ παραδώσῃ διὰ παντὸς τὸ πρῶτον ἄνθος τοῦ ἔαρός της, ὅλην της τὴν ζωήν. Ὅστις κατεδικάσθη νὰ παραστῇ μάρτυς τοιαύτης ἀφοσιώσεως, οὗτος ἔζησε πικρὰς στιγμάς, ἂν ἠγάπησε καὶ δὲν ἀντηγαπήθη. Καὶ ἐν τῇ αἰωνιότητι ἀκόμη δὲν θὰ λησμονήσω τὴν πυρετώδη ἐκείνην ἀφοσίωσιν, ἐκείνην τὴν ἀγαλλίασιν, τὴν ἀθῴαν ἐκείνην λήθην ἑαυτῆς, τὸ ἔτι παιδικὸν ἀλλὰ συγχρόνως καὶ ἀγνὸν ἐκεῖνο γυναικεῖον βλέμμα, τὸ εὐτυχὲς ἐκεῖνο καὶ οὕτως εἰπεῖν ἀνθηρὸν μειδίαμα, ὅπερ οὐδέποτε ἠφανίζετο οὔτε ἀπὸ τῶν ἡμικλείστων χειλέων, οὔτε ἀπὸ τῶν φλεγομένων παρειῶν..... πᾶν ὅ,τι εἶχεν ἡ Ἐλισάβετ κατὰ τὸν εἰς τὸ δάσος περίπατον ἀμυδρῶς προαισθανθῆ ἐξεπληρώθη ἤδη—καὶ τῷ ἔρωτι παντάπασι παραδεδομένη κατέστη συγχρόνως ἡσυχος καὶ διαυγὴς ὡς ὁ νεαρὸς οἶνος, ὅστις παύει ἀφρίζων ἅμα ὡς ἔλθῃ *ὁ καιρός του*....

Εἶχον τὴν ὑπομονὴν τὴν πρώτην ταύτην καὶ τὴν ἑπομένην ἑσπέραν νὰ διέλθω πλησίον της μέχρι τέλους! Οὐδὲ τὸ ἐλάχιστον εἶχον νὰ ἐλπίζω. Ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν ηὐξάνετο ὁ ἀμοιβαῖος ἔρως τοῦ πρίγκιπος καὶ τῆς Ἐλισάβετ..... Ἐγὼ ὅμως εἶχον ἀπολέσει ἐξ ὁλοκλήρου τὸ αἴσθημα τῆς ἀτομικῆς μου ἀξιοπρεπείας καὶ δὲν ἠδυνάμην ν' ἀποσπάσω ἐμαυτόν τῆς θέας τῆς ἰδίας μου δυστυχίας.

Ἐνθυμοῦμαι ὅτι ἡμέραν τινὰ ἐπειράθην νὰ μὴ ἐπισκεφθῶ τὴν οἰκογένειαν Ὄσογιν· τὴν πρωΐαν τῆς ἡμέρας ἐκείνης εἶχον ὑποσχεθῆ ἐμαυτῷ ἐπὶ λόγῳ τιμῆς ὅτι ἤθελον μείνει εἰς τὴν οἰκίαν μου, ἀλλὰ περὶ τὴν 8ην μ. μ. (συνήθως ἐπεσκεπτόμην αὐτοὺς περὶ τὴν 7ην) ἀνεπήδησα ὡς μανιακός, ἥρπασα τὸν πῖλον καὶ ἀσθμαίνων εἰσώρμησα εἰς τὴν αἴθουσαν τοῦ κ. Ὄσογιν. Εὑρέθην εἰς θέσιν ὅσον δύναται τις νὰ φαντασθῇ ἠλιθιωτάτην, ἐσιώπων ἰσχυρογνωμόνως, ἐνίοτε δὲν ἐξέφερον οὐδὲ λέξιν ἐπὶ ὁλοκλήρους ἡμέρας. Ὡς εἶπον ἤδη, οὐδέποτε εἶχον διακριθῆ ἐπὶ εὐγλωττίᾳ, τώρα ὅμως ἐφαίνετο ὅτι ἀπέπτη ὅλον τὸ λογικόν μου, καὶ μάλιστα ὁσάκις εὑρισκόμην πλησίον τοῦ πρίγκιπος ἡ γλῶσσά μου ἦτον ὡσεὶ παραλελυμένη. Σὺν τούτῳ δὲ ἐν τῇ μονώσει ἐβίαζον τὸν ἀτυχῆ μου ἐγκέφαλον εἰς τόσον ἐπίπονον ἐργασίαν βραδέως ἀναλογιζόμενος καὶ ἀνασκοπῶν πᾶν ὅ,τι εἶχον ἰδεῖ καὶ παρατηρήσει κατὰ τὴν παρελθοῦσαν ἡμέραν, ὥστε μόλις κατεῖχον πλέον τὴν ἀναγκαίαν διανοητικὴν δύναμιν νὰ κάμω νέας

παρατηρήσεις, ὁσάκις ἐπανέκαμπτον εἰς τοῦ κ. Ὄσογιν.

Μὲ μετεχειρίζοντο ἐπιεικῶς ὡσανεὶ ἤμην ἀσθενής, τὸ ἔβλεπον καθαρώτατα. Ἀνὰ πᾶσαν πρωΐαν συνελάμβανον νέαν, ἀμετάκλητον ἀπόφασιν, τὴν ὁποίαν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ κατὰ τὸ διάστημα ἀύπνου νυκτὸς εἶχον ἐκκολάψει. Ἠθέλησα νὰ ἐξηγηθῶ εἰς τὴν Ἐλισάβετ, νὰ τῇ δώσω φιλικὴν συμβουλήν, ὅτε ὅμως εὑρέθην μόνος μετ' αὐτῆς ἡ γλῶσσά μου παρελύθη καὶ ἀμφότεροι ηὐχόμεθα τὴν ἀφῆξιν τρίτου. Ἄλλοτε ἠθέλησα νὰ φύγω — διὰ παντὸς βεβαίως — ἐγκαταλείπων εἰς τὸ ἀντικείμενον τοῦ ἔρωτός μου ἐπιστολὴν μεστὴν παραπόνων, καὶ ἅπαξ μάλιστα εἶχον ἀρχίσει νὰ γράφω τὴν ἐπιστολὴν ταύτην, ἐν τούτοις δὲν εἶχεν εἰσέτι ὅλως ἀποσβεσθῆ ἐν ἐμοὶ τὸ αἴσθημα τοῦ δικαίου, ἐνόουν ὅτι οὐδὲ τὸ ἐλάχιστον δικαίωμα εἶχον νὰ τῇ κάμω οἷον δήποτε παράπονον καὶ ἔρριψα εἰς τὸ πῦρ τὴν ἐπιστολήν μου. Ἄλλοτε πάλιν αἴφνης προσήνεγκον ἐμαυτὸν μεγαλοψύχως θῦμα, ἔδωκα τὴν εὐλογίαν μου τῇ Ἐλισάβετ, ηὐχήθην αὐτῇ εὐδαίμονα ἔρωτα καὶ ἐκ τῆς γωνίας μου προσεμειδίων τῷ πρίγκιπι φιλικῶς καὶ ἡδέως—ἀλλ' οἱ σκληροὶ οὗτοι ἐρασταὶ οὐ μόνον δὲν μ' ηὐχαρίστησαν διὰ τὴν θυσίαν μου, ἀλλ' οὔτε κἂν τὴν παρετήρησαν μάλιστα. Ὡς φαίνεται, δὲν εἶχον ἀνάγκην οὔτε τῆς εὐλογίας μου, οὔτε τοῦ μειδιάματός μου....

Τότε ἐξ ἀγανακτήσεως μετέπεσα εἰς τὸ ἐκ διαμέτρου ἀντίθετον ἄκρον. Ὥμοσα νὰ περιτυλιχθῶ ὡς Ἱσπανὸς ἐντὸς μανδύου καὶ ἐξ ἑνέδρας νὰ δολοφονήσω τὸν εὐτυχῆ ἀντεραστήν, μετ' ἀγρίας δὲ χαρᾶς ἐζωγράφουν εἰς τὸν νοῦν μου τὴν ἀπελπισίαν τῆς Ἐλισάβετ.....

Ἀλλ' ἐν πρώτοις ἡ πόλις Ο. ἐστερεῖτο καταλλήλων καταφυγίων, ἔπειτα δὲ ἦτο δυνατὸν ξύλινός τις φραγμός, φανὸς ἢ νυκτοφύλαξ τις μακρόθεν νὰ.....ὄχι, τὸ μέρος ἐκεῖνο δὲν ἤρμοζεν εἰς χύσιν ἀνθρωπίνου αἵματος.

Ὀφείλω νὰ ὁμολογήσω ὅτι ἐκτὸς τῶν διαφόρων μέσων πρὸς σωτηρίαν—ὡς πάντοτε ἀορίστως ἐξεφραζόμην,ὁσάκις ἀμίλουν κατ' ἰδίαν—ἐσκεπτόμην καὶ ν' ἀποταθῶ εἰς αὐτὸν τὸν κ. Ὄσογιν καὶ νὰ ἐπιστήσω τὴν προσοχὴν τοῦ εὐγενοῦς τούτου ἐπὶ τῆς ἐπικινδύνου θέσεως τῆς θυγατρός του, ἐπὶ τῶν θλιβερῶν συνεπειῶν τῆς ἐλαφρονοίας της..... ναί, ἡμέραν τινὰ μάλιστα ἤρχισα νὰ συνδιαλέγωμαι μετ' αὐτοῦ περὶ τοῦ σκανδαλώδους τούτου ζητήματος, ἡ ὁμιλία μου ὅμως ἦτο τόσον νεφελώδης καὶ τεθολωμένη, ὥστε ἀφ' οὗ ἐπὶ πολὺ σιωπηλῶς μὲ ἤκουσέν ἀμέσως,ὡσανεὶ θέλων νὰ μ' ἀποχαιρετίσῃ, ἔτριψε ζωηρῶς καὶ ταχέως τὸ πρόσωπον διὰ τῆς χειρός του μὴ φεισθεὶς οὐδ' αὐτῆς τῆς ῥινός του, ἐπταρνίσθη καὶ ἀπῆλθεν.

Εἶνε περιττὸν νὰ εἴπω, ὅτι, ὅτε συνέλαβον τὴν ἀπόφασιν ταύτην, ἤμην πεπεισμένος, ὅτι ἐνήργουν ἀφιλοκερδέστατα καὶ ἐξεπλήρουν καθήκοντα οἰκογενειακοῦ μόνον φίλου... Τολμῶ ὅμως νὰ ἰσχυρισθῶ, ὅτι καὶ ἂν ἀκόμη ὁ κ. Ὄσογιν δὲν ἤθελέ με διακόψει ἐν μέσῳ τῶν ἐκμυστηρεύσεών μου, δὲν θὰ εἶχον τὸ θάρρος νὰ τελειώσω τὸν μονόλογόν μου.

Ἐνίοτε ἤρχιζον μετὰ σοβαρότητος ἀρχαίου φιλοσόφου νὰ ἐξετάζω τὰ προτερήματα τοῦ πρίγκιπος· ἐνίοτε παρηγορούμην διὰ τῆς ἐλπίδος, ὅτι τὸ πρᾶγμα δὲν εἶχε σπουδαίαν σημασίαν, ὅτι ἡ Ἐλισάβετ ἤθελε συνέλθῃ εἰς ἑαυτήν, ὅτι ὁ ἔρως της δὲν ἦτο ἀληθὴς ἔρως!

Ἐν συντόμῳ ἀγνοῶ πόσας ἰδέας ἐστάθμησα κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην. Ἐν ἐξομολογοῦμαι φανερά, ὅτι, ἂν ὑπῆρχε λύσις τις, ἤτις οὐδέποτε εἶχεν ἐπέλθει εἰς τὸν νοῦν μου, οὐδ' ἅπαξ ἐσκέφθην ν' αὐτοκτονήσω. Διατί ἀρά γε δέν μοι ἐπῆλθέ ποτε ἡ ἰδέα αὕτη—δὲν τὸ γνωρίζω..... Ἴσως ἀκόμη τότε ἠσθανόμην, ὅτι δὲν ἔμελλον πολὺ νὰ ζήσω.

Εὐνόητον εἶνε, ὅτι ὑπὸ τοιαύτας δυσμενεῖς περιστάσεις ἡ θέσις μου, ἡ μετὰ τῶν ἀνθρώπων ἀναστροφή μου ὀσημέραι καθίστατο ἀνωμαλωτέρα καὶ βεβιασμένη. Καὶ αὐτὴ ἡ κ. Ὄσογιν, τὸ κατ' ἐξοχὴν ἡλίθιον τοῦτο ὄν, μὲ ἀπέφευγεν. Ὁ Βισμονκώφ, ὁ ἀείποτε φιλόφρων καὶ πρόθυμος οὗτος ὑπάλληλος, μὲ ἀπέφευγεν ἐπίσης.

Τότε ἀκόμη ἐνόμιζον, ὅτι εἴμεθα συνάδελφοι ἐν τῷ ἔρωτι, ὅτι καὶ αὐτὸς ἠγάπα τὴν Ἐλισάβετ. Οὐδέποτε ὅμως ἀπεκρίνετο εἰς τοὺς ὑπαινιγμούς μου καὶ ἐν γένει δὲν ὡμίλει εὐχαρίστως μετ' ἐμοῦ. Ὁ πρίγκιψ μετεχειρίζετο αὐτὸν μετ' ἐξαιρετικῆς φιλίας καὶ τὸν ἐξετίμα βεβαίως. Οὔτε ὁ Βισμονκώφ, οὔτε ἐγὼ ἐταράττομεν τὸν πρίγκιπα καὶ τὴν Ἐλισάβετ, ὁ Βισμονκὼφ ὅμως δὲν ἔφευγεν αὐτοὺς ὡς ἐγώ, δὲν τοὺς προσέβλεπεν ὡς λύκος ἢ ὡς θῦμα — ἀπεναντίας συνκνεστρέφετο αὐτούς, ὁσάκις ἐπεθύμουν τὴν συναναστροφήν του· βεβαίως ἐν τοιαύταις περιστάσεσι δὲν διεκρίνετο ἐπὶ εὐθυμίᾳ, ἡ φαιδρότης του ὅμως ἀρχῆθεν ἦτο σιωπηλή.

Τοιουτοτρόπως παρῆλθον δύο ἑβδομάδες. Ὁ πρίγκιψ δὲν ἦτο μόνον ὡραῖος, ἀλλ' ἔπαιζε καὶ κλειδοκύμβαλον, ἐτραγῴδει, ἐζωγράφει καὶ διηγεῖτο μετὰ χάριτος. Τὰ ἀνέκδοτά του, ἅπερ ἠρύετο ἐκ τῶν ὑψηλοτέρων κύκλων τῆς πρωτευούσης, προὐξένουν πάντοτε ἰσχυρὰν ἐντύπωσιν ἐπὶ τῶν ἀκροατῶν του—καὶ ἔτι ἰσχυροτέραν, καθόσον οὗτος δὲν ἀπέδιδεν εἰς αὐτὰ οὐδεμίαν σημασίαν.....

Συνέπεια τῆς στρατηγικῆς ταύτης τοῦ πρίγκιπος—ἂν τὴν ὀνομάσωμεν οὕτω—ἦτο ὅτι καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῆς βραχείας διαμονῆς του ἐν Ο. κατέθελξεν ὅλην τὴν ἐκεῖ κοινωνίαν. Εἶνε εὐκολώτατον εἰς ἕνα ἐκ τῆς ὑψηλοτέρας κοινωνίας νὰ μαγεύῃ ἁπλοῦς ἐπαρχιώτας.

Αἱ συχναὶ ἐπισκέψεις τοῦ πρίγκιπος παρὰ τοῖς Ὄσογιν (κατέτριβεν ἐκεῖ σχεδὸν ὅλας τὰς ἑσπέρας) διήγειραν ὡς εἰκὸς τὸν φθόνον τῶν λοιπῶν ἐπαρχιωτῶν ἀριστοκρατῶν καὶ ὑπαλλήλων, ἀλλ' ὁ πρίγκιψ, ὢν ἄνθρωπος τοῦ κόσμου καὶ πνευματώδης, οὐδένα παρημέλει, ὅλους ἐπεσκέπτετο, ἔλεγεν εἰς ὅλας τὰς δεσποίνας καὶ δεσποινίδας τοὐλάχιστον ἕνα κολακευτικὸν λόγον, ἔτρωγεν εὐχαρίστως τ' ἀηδῆ φαγητὰ καὶ μεδ' ἡδονῆς ἔπινε τοὺς ἔτι ἀηδεστέρους οἴνους, ἐν συντόμῳ ἐφέρετο ἀμωμήτως, περιεσκεμμένως καὶ ἐπιδεξίως. Ἦτο ἐν γένει ἀνὴρ φαιδροῦ καὶ κοινωνικοῦ χαρακτῆρος, χαρίεις οὐ μόνον ἐκ φύσεως, ἀλλὰ καὶ ἐξ ὑπολογισμοῦ, ὁσάκις ἔδει νὰ ἦνε τοιοῦτος. Πῶς λοιπὸν νὰ μὴ στεφθῶσιν αἱ ἐλπίδες του ὑπὸ ἐπιτυχίας;

Ἀπὸ τῆς πρώτης ἡμέρας τῆς ἀφιξεώς του ὅλοι ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ Ὄσογιν παρεπονοῦντο, ὅτι ὁ καιρὸς παρήρχετο μετὰ θαυμαστῆς ταχύτητος. Ὅλα ἦσαν μέλι καὶ γάλα, ὁ γέρο-Ὄσογιν ἐκ μέρους του ἔκαμνε τὸν *τυφλό*, ὅτι δὲν παρετήρει τίποτε, ἐν τούτοις ποῖος εἰξεύρει ἂν κρυφὰ κρυφὰ δὲν ἔτριβε τὰς χεῖράς του ἐπὶ τῇ ἰδέᾳ τῆς ἀποκτήσεως τοιούτου γαμβροῦ. Ὁ πρίγκιψ ὅμως πάλιν ἐκυβέρνα τὰ πράγματα ἐν πλήρει τάξει καὶ ἡσυχίᾳ,—ὅτε αἰφνιδίως ἀπροσδόκητον συμβεβηκός.—

Ἐς αὔριον. Σήμερον ἀπέκαμα πλέον. Αἱ ἀναμνήσεις αὗται μ' ἐρεθίζουν ἀκόμη κ' εἰς αὐτὸ τὸ χεῖλος τοῦ τάφου. Ἡ Τερεντγέβα εὗρε σήμερον, ὅτι ἡ ῥίς μου ἤρχισεν ἤδη νὰ γίνηται ὀξυτέρα, λέγει δὲ ὅτι τοῦτο εἶνε κακὸν σημεῖον.

27 Μαρτίου . . .

Οὕτω διέκειντο τὰ πράγματα. Ὁ πρίγκιψ καὶ ἡ Ἐλισάβετ ἠγαπῶντο ἀμοιβαίως, ὁ πατὴρ καὶ ἡ μήτηρ Ὄσογιν ἐκαρδόκων τι ἐκ τοῦ ἔρωτος τούτου, ὁ Βισμονκώφ, ἦτο σχεδὸν πάντοτε παρών.—Ἔτρεμον ἐν παντὶ ὡς ὁ ἰχθὺς ἐπὶ τοῦ πάγου καὶ παρετήρουν ἀγρύπνως. — Τότε εἶχον ἀποφασίσει νὰ μὴ ἀφήσω τοὐλάχιστον τὴν Ἐλισάβετ νὰ πέσῃ εἰς τὰ δίκτυα τοῦ διαφθορέως· πράγματι εἶχον ἤδη συγκεντρώσει τὴν προσοχήν μου ἐπὶ τῶν ὑπηρετριῶν, θαλαμηπόλων καὶ τῆς ὀπισθίας κλίμακος, τοῦθ' ὅπερ δέν μ' ἐμπόδιζεν ἀφ' ἑτέρου νὰ διέρχωμαι ἐφ' ὁλοκλήρους νύκτας ὠνειρευόμενος τὴν γενναιότητά μου, μεθ' ἧς ἤθελόν ποτε ἐκτείνει τῷ θύματι τὴν χεῖρα καὶ ἤθελον τῷ εἰπεῖ:

—Ὁ οὐτιδανὸς σ' ἐπρόδωκεν, ἐγὼ ὅμως εἶμαι ὁ ἀληθὴς φίλος σου.... λησμονήσωμεν τὸ παρελθὸν καὶ ὦμεν εὐτυχεῖς!

Αἴφνης διεδόθη τότε ἀνὰ πᾶσαν τὴν πόλιν χαρμόσυνος εἴδησις. Πρὸς τιμὴν τοῦ ἐξόχου ξένου ὁ νομάρχης ἔδιδε χορὸν εἰς τὸ κτῆμά του. Ὅλοι οἱ κᾶπως κοινωνικῶς ἢ ἐκ τῶν ὑπαλλήλων ἐξέχοντες κάτοικοι ἔλαβον προσκλήσεις, ἀπὸ τοῦ ἀρχιαστυνόμου μέχρι τοῦ φαρμακοποιοῦ, γερμανοῦ τὴν καταγωγήν, ὅστις πάντοτε ἐφιλοτιμεῖτο νὰ φαίνηται ὅτι ὡμίλει καθαρώτατα τὴν ῥωσσικὴν καὶ διὰ τοῦτο, πάντοτε καὶ πανταχοῦ ἐν ἀκαταλλήλῳ τόπῳ μετεχειρίζετο λίαν ὑπερβολικὰς καὶ ἀναρμόστους ἐκφράσεις....

[Ἕπεται συνέχεια.]

(ΙΒΑΝ ΤΟΥΡΓΚΕΝΕΦ).

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑ, ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΑ

Ἐδημοσιεύθη καὶ ἡ *ἀναμενομένη ἀπάντησις* τοῦ κ. Ῥοΐδου εἰς τὰ κατὰ τῶν γλωσσικῶν θεωριῶν του ὑπὸ τοῦ *ἐπιστήμονος* κ. Χατζιδάκη γραφέντα, ἅτινα δικαίως ἐθεωρήθησαν ὡς ὁ *ἐπίλογος* τῶν συζητήσεων περὶ τοῦ γλωσσικοῦ ζητήματος, τοῦ ἀκριβῶς ἔκτοτε χαρακτηρηθέντος *ὀρθογραφικοῦ*.

Ἀλλ' ἀντὶ *ἀπαντήσεως*, ὁ κ. Ῥοΐδης ἐδημοσίευσε, δι' εὐνοήτους λόγους, *ὑπεκφυγήν*, ἐν ᾗ μεταξὺ τῶν ἄλλων μανθάνομεν καὶ τὸ ἐνθαρρυντικώτατον διὰ τὸ μέλλον τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους, ὅτι ἡ Ἀκαδημία κτίζεται ὅπως ὡς *ἀθάνατοι* εἰσέλθωσιν ἐν αὐτῇ... οἱ τότε ποιηταί μας!!...

Ἐπειδὴ πιθανὸν νὰ ἐλησμόνησε, σημειοῦμεν ἡμεῖς τὸ δίστιχον, ὅπερ δέον νὰ γραφῇ χρυσοῖς γράμμασιν εἰς τὸ ὑπέρθυρον τῆς, ὑπὸ τὴν πρυτανείαν βεβαίως τοῦ κ. Ῥοΐδου, τοιαύτης Ἀκαδημίας.

«Τὸ ταῦτα γράφεται μὲ φῖ καὶ τὸ σταυρὸς μὲ βῆτα,
καὶ τὸ ἐνασμενιζόμαι μ' ἕνα ζευγάρι ζῆτα».

Γενικὸς ἔφορος τῶν ἀρχαιοτήτων διωρίσθη ὁριστικῶς ὁ μέχρι τοῦδε προσωρινῶς τοιοῦτος κ. Παναγῆς Καββαδίας.

Ὁ κ. Καββαδίας, διακριθεὶς κατὰ τὰς ἐν τῷ ἡμετέρῳ Πανεπιστημίῳ σπουδάς του καὶ ἀποσταλεὶς ὡς ὑπότροφος,ὅπως σπουδάσῃ εἰδικῶς τὴν ἀρχαιολογίαν, ἐπανῆλθε μετὰ τετραετεῖς σπουδὰς τῷ 1879, διορισθεὶς εὐθὺς ἔφορος τῶν ἀρχαιοτήτων καὶ ἀναγορευθεὶς ὑφηγητὴς τῆς ἀρχαιολογίας.

Ὡς ἔφορος τῶν ἀρχαιοτήτων ἀντεπροσώπευσε τὴν κυβέρνησιν ἐν ταῖς ἐν Ὀλυμπίᾳ καὶ ἐν Δήλῳ ἀνασκαφαῖς, ἵδρυσε τὰ ἐν Μυκόνῳ, Τεγέᾳ καὶ Κεφαλληνίᾳ ἀρχαιολογικὰ μουσεῖα καὶ ἐνήργησε τὰς ἐν Τεγέᾳ, Κεφαλληνίᾳ ὡς καὶ τὰς τόσον εὐτυχεῖς ἐν Ἐπιδαύρῳ ἀνασκαφάς. Ἔγραψε δὲ *περὶ τῆς ἐν Λούβρῳ Νίκης* τῆς ἐκ Σαμοθρᾴκης, *περὶ δύο κεφαλῶν τοῦ Μουσείου τῆς Τεγέας*, ἃς ἐκλαμβάνει ὡς ἔργα τοῦ Σκόπα, *περὶ Παιωνίου καὶ τῶν ἔργων αὐτοῦ*, ἐπίσης *περὶ Ἀθηνᾶς τῆς παρὰ τὸ Βαρβάκειον εὑρεθείσης*, *Ἱστορίαν τῆς Ἑλληνικῆς καλλιτεχνίας* καὶ τέλος *περὶ τῶν ἐν τῷ θεάτρῳ τῆς Ἐπιδαύρου ἀνασκαφῶν*, *περὶ τῶν ἀνασκαφῶν τῆς Ἐπιδαύρου ἐν γένει* καὶ *περὶ τῶν κατ' αὐτὰς εὑρεθέντων ἀγαλμάτων καὶ ἐπιγραφῶν*.

Ὁ διορισμὸς τοῦ κυρίου Καββαδία ἐθεωρήθη ὑφ' ἁπάντων ὡς λίαν ἐπιτυχής.

Ἐπίσης διωρίσθη — ἐπὶ τέλους! — ἔφορος τῶν ἀρχαιοτήτων καὶ ἰδίως τῶν Χριστιανικῶν, ὁ εἰδικὰς ποιησάμενος σπουδὰς κ. Γ. Λαμπάκης, ἐκ τῶν ὀλιγίστων παρ' ἡμῖν,οἵτινες δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ἐρωτευμένοι μὲ τὴν ἐπιστήμην των. Περὶ τοῦ κ. Λαμπάκη καὶ τῶν εἰδικῶν αὐτοῦ σπουδῶν τοσάκις ἔγραψεν ἡ *Ἑβδομάς*,ὥστε ἤδη εὐέλπις ἀναμένει τὰ ἀγαθὰ ἀποτελέσματα τοῦ δικαιοτάτου τούτου διορισμοῦ.

Καὶ ἡ ἑβδομὰς αὕτη δὲν παρῆλθεν ἄνευ ἀρχαιολογικῶν τινων εὑρημάτων· οὕτω, πλὴν τῶν ῥωμαϊκῶν τάφων, οἵτινες ἀνευρέθησαν, κατὰ τὰς ἐνεργουμένας ἀποχωματώσεις εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ παρὰ τὴν παραλίαν Αἰγίου βράχου, ἀνευρέθησαν ἐν Ἐρετρίᾳ ὑπὸ τῶν *ἀρχαιοφίλων* Μίχου καὶ τῆς *μητρὸς* αὐτοῦ, καὶ κατεσχέθησαν ὑπὸ τῆς ἀρχῆς, δέκα πήλινα ἀγγεῖα,δύο χάλκινα ἀνάγλυφα, καὶ πλὰξ φέρουσα τὴν ἐπιγραφὴν ὡς ἐγράφη ἐκεῖθεν *Ἡρακλέων*, *Ἡρακλέονος*, *Ἅλιηες* (;) *Εὐπόρου*.

Καθὰ ἀνήγγειλεν ἡ *Νέα Ἐφημερὶς* «Εἰς χεῖρας τοῦ κ. Γεωργίου Δ. Λεβίδου εὑρίσκοντα ἐκ κληρονομίας τοῦ πάππου του Νικολάου Λεβίδου, ἄρχοντος ἐν Κωνσταντινουπόλει, αὐτόγραφα *σχόλια* τοῦ ἀειμνήστου διδασκάλου τοῦ γένους **Κωνσταντίνου Βαρδαλάχου** εἰς τοὺς λόγους τῶν πατέρων καὶ ἱερῶν διδασκάλων Βασιλείου τοῦ Μεγάλου καὶ Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου, ἅτινα ἐθεωροῦντο μέχρι τοῦδε ὡς ἀπολεσθέντα κατὰ τὴν ἀποτέφρωσιν τῆς βιβλιοθήκης τοῦ ἀοιδίμου διδασκάλου ἐν Αἰγίνῃ. Τὰ σχόλια ταῦτα ἠγοράσθησαν κατὰ τῷ 1820 ὑπὸ τοῦ ἄρχοντος Νικολάου Λεβίδου ἀντὶ 8 χιλιάδων γροσίων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, σπουδαιοτάτου ποσοῦ. Εἰδικοὶ ἄνδρες βεβαιοῦσιν, ὅτι τὰ κειμήλια ταῦτα εἶνε μεγάλης ἀξίας, ἔχοντα συνημμένας ἐπιστολὰς τοῦ ἰδίου μὲν Βαρδαλάχου βεβαιούσας τὴν ταὐτότητα τῆς γραφῆς, τοῦ Λεβίδου δὲ καὶ ἄλλας πιστοποιούσας τὴν γενομένην ἀγορὰν κτλ. Ἀποφαίνονται δ' οἱ αὐτοὶ ὅτι καὶ ὡς σύγγραμμα τὰ γραπτὰ ταῦτα εἶνε ὅ,τι πολύτιμον τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ τῷ ἑλληνικῷ γένει, ὅτι ἡ ἔκδοσις αὐτῶν θὰ ἦτο ἀπόκτημα καὶ ὑπὲρ αὐτῆς βέβαια αἱ εὐρωπαϊκαὶ ἀκαδημίαι εἰμπορεῖ νὰ διαθέσουν ὅ,τι μέγα ποσόν. Διὰ τοῦτο, νομίζομεν, ὅτι πρέπει μᾶλλον ἡ ἡμετέρα Βιβλιοθήκη νὰ γίνῃ κάτοχος τοιούτου ἱστορικοῦ καὶ φιλολογικοῦ θησαυροῦ, καὶ πιστεύομεν ὅτι ὁ κ. Λεβίδης θὰ προτιμήσῃ πᾶσαν μείωσιν τοῦ τιμήματος αὐτῶν ἂν πρόκηται νὰ μείνωσι κτῆμα τοῦ γένους μας, ἢ τὴν ἀκεραιότητα μὲν τῆς τιμῆς των, ἀλλὰ καὶ τὴν γνῶσιν ὅτι ἐξεπατρίσθησαν ἀδίκως τοιαῦτα πνευματικὰ ἔξοχα προϊόντα.»

Εὐτυχὴς ἡ βιβλιοθήκη ἥτις θὰ κοσμηθῇ διὰ τοιούτων κειμηλίων!

Διὰ τοῦ ἀριθμοῦ 13ου τὸ ἐν Λειψίᾳ ἐκδιδόμενον κράτιστον τῶν ἑλληνικῶν εἰκονογραφημένων περιοδικῶν «Κλειὼ» εἰσέρχεται εἰς τὴν δευτέραν ἑξαμηνίαν τοῦ πρώτου ἔτους τῆς ὡς εὐχόμεθα μακραίωνος ζωῆς αὐτῆς. Ἐν τῷ φυλλαδίῳ τούτῳ περιέχονται Ἡ *Παναγία* τοῦ *Ῥαφαὴλ* μετὰ τρυφεροῦ ποιήματος, ὁ *Οἰδίπους* τοῦ Σταλλάερτ μεθ'ἑρμηνείας ὑπὸ τοῦ ἡμετέρου συνεργάτου κ. Σ. Παγανέλη, ἡ *Παναγία τοῦ Μουρίλλου* καὶ πλεῖστα ἄλλα τερπνὰ καὶ ὠφέλιμα δημοσιεύματα, ἅτινα πληροῦσι συνήθως τὰς στήλας τοῦ περικόμψου τούτου περιοδικοῦ.

Ἐπὶ τέλους ἂς ὑποστηριχθῇ ἐν εἰκονογραφημένον ἑλληνικὸν περιοδικόν,ἀφ' οὗ, ἄλλως τε, κατ' οὐδὲν ὑστερεῖ τῶν εὐρωπαϊκῶν.

Τὴν 3/15 Ἰουλίου ἐγένοντο ἐν Παρισίοις τὰ ἀποκαλυπτήρια τοῦ ἀνδριάντος τοῦ Beranger παρουσίᾳ τοῦ νομάρχου τοῦ Σηκουάνα, τοῦ οἰκείου δημάρχου καὶ δημοτικοῦ συμβουλίου καὶ πολλῶν ἄλλων ἐπιφανῶν ἀνδρῶν. Καίτοι διαδοσίς τις ὅτι τὰ ἐγκαίνια ταῦτα ἤθελον τελεσθῇ τὴν 4)16 τρέχοντος ἀπεκώλυσε πολλοὺς τῶν προσκεκλημένων νὰ παρευρεθῶσιν, οὐκ ὀλίγοι ἦσαν παρόντες. Ὁ ἀνδριάς, ἔργον τοῦ γλύπτου Doublemard, κατεσκευάσθη ἐξ ὀρειχάλκου, ἀπεικονίζει δὲ τὸν ποιητὴν ἐν μακρᾷ *ῥεδιγγότᾳ*, φέροντα ὑπὸ μάλης ἕνα τόμον τοῦ Ὁρατίου. Ἐπὶ τῆς βάσεως, κεκοσμημένης διὰ τροπαίου, εἶνε ἐγκεχαραγμέναι μιὰ λύρα, εἷς φοῖνιξ καὶ μία σημαία μετὰ τῆς ἐπιγραφῆς «Τῷ Beranger *οἱ θαυμασταὶ καὶ συμπολῖται αὐτοῦ* 1780—1857». Πρῶτος ὡμίλησεν ὁ κ. Σποῦλλερ ἀναπτύξας τὸν βίον τοῦ Βεραγγέρου ὡς φίλου τῆς ἐλευθερίας, ἐχθροῦ τῶν τυράννων κτλ. Εἶτα ὁ Michelin, μετὰ τὸ πέρας τῆς ἀγορεύσεως τοῦ ὁποίου ἐψάλη ἡ Μασσαλιῶτις. Κατόπιν ὁ Philibert Audebrand καὶ ὕστερον ἐψάλησαν αἱ *χελιδόνες* (hirondelles) καὶ ἕτερον ποίημα *ὁ ἀνδριὰς τοῦ* Berenger.

Ἐν Λονδίνῳ ἐξεδόθη ὁ 1 ἀριθμὸς νέας ἑβδομαδιαίας ἐφημερίδος «ἡ Εὐθυμία». Κύριος σκοπὸς ταύτης εἶνε ἡ ἀναγγελία τῶν δημοσίων καὶ ἰδιωτικῶν διασκεδάσεων τῶν ἐν τῷ Λονδίνῳ καὶ τοῖς περιχώροις αὐτοῦ τελουμένων.

Τὴν 8 Ἰουλίου ἔ. ν. ἀπεβίωσεν ἐν Ἐδιμβούργῃ ὁ Γουλιέλμος Veitch, εἷς τῶν ἐπιφανῶν τῆς Εὐρώπης Ἑλληνιστῶν. Γεννηθεὶς ἐν Teviotdale ἐσπούδασε τὰ πρῶτα μαθήματα ἐν Jedburgh ἐξ ἧς μετέβη εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Ἐδιμβούργης καὶ ἐκεῖ ἐσπούδασε θεολογίαν. Εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ἐπεδόθη εἰς τὴν σπουδὴν τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης καὶ ἤρχισε νὰ συνάγῃ τὸ ὁλικὸν τοῦ εὐρωπαϊκὴν φήμην προξενήσαντος αὐτῷ συγγράμματος ἑλληνικὰ ῥήματα ἀνώμαλα καὶ ἐλλειπτικὰ (Greek verbs, irregular and defective). Ἀλλ' ἐνῷ εἶχεν ἤδη προπαρασκευάσῃ νέαν ἔκδοσιν τοῦ συγγράμματος αὐτοῦ, ὁ λεξικογράφος Scott ἰδὼν τὰ τυπογραφικὰ δοκίμια τοῦ ἔργου αὐτοῦ, τοιαύτην περὶ αὐτοῦ ἀπέκτησεν ὑπόληψιν, ὥστε τὸν παρεκάλεσε νὰ μετάσχῃ τῆς ἀναθεωρήσεως τῆς 6 ἐκδόσεως. Ὁ κ. Veitch ἦτο ἐκτάκτου μεγαλοφυΐας καὶ πάντη ἐστερημένος σχολαστικότητος. Διὸ εἶχεν ἀπείρους ὀπαδούς, οἵτινες ἀείποτε ἀπεθαύμαζον τὴν ἀκένωτον πηγὴν τῶν γνώσεών του.

Ἡ 1 Αὐγούστου ὡρίσθη ὑπὸ τῆς ἐν Βελγίῳ Ἑταιρείας τῶν Γεωλόγων ὡς ἡμέρα ἐναρξεως τῆς ἐκδρομῆς, ἥτις ἐκτελεσθήσεται ὑπ' αὐτῆς πρὸς γεωλογικὴν ἐξέτα-

σιν τῶν Ἀρδέννων, τῆς κοιλάδος τοῦ Μόσα μεταξὺ τῆς Δινάντης καὶ Ναμούρης καὶ τοῦ περιωνύμου σπηλαίου τοῦ Han.

Ὑπὸ τοῦ ἐν Βαρκελώνῃ λογίου *φιλέλληνος Καταλανοῦ* κ. Ἀντωνίου Rubió y Lluch, ἀνεγνώσθη ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ τῶν «Buenas Letras» περισπούδαστος διατριβὴ περὶ τῶν Καταλανῶν ἐν Ἀθήναις, περὶ ἧς θέλομεν γράψει λεπτομερέστερον προσεχῶς.

Ὑπὸ τοῦ ἐπίσης προσφιλοῦς τοῖς Ἕλλησι λογίου, τοῦ Ἰταλοῦ κ. Luigi Adriano Milani, ἐδημοσιεύθη ἐν ἰδίῳ τεύχει, ἐξαχθέντι ἐκ τοῦ περιοδικοῦ «Museo Italiano di antichita classica» τοῦ διευθυνομένου ὡς γνωστὸν ὑπὸ τοῦ κ. Comparetti, ἡ περὶ τῶν «Ἐτρουσκικῶν μνημείων» σπουδαιοτάτη διατριβὴ αὐτοῦ. Ὁ ἐπὶ ἓν ἔτος διαμείνας ἐνταῦθα, καὶ παρὰ τῆς Ἰταλικῆς κυβερνήσεως ὅπως μελετήσῃ τὰς ἐν Ἀθήναις ἀρχαιότητας διὰ διαγωνισμοῦ ἀποσταλεὶς κ. Milani, εἶνε ἤδη διευθυντὴς τοῦ ἐν Φλωρεντίᾳ ἀρχαιολογικοῦ μουσείου καὶ γαμβρὸς ἐπ' ἀδελφῇ τοῦ διαπρεποῦς ἐπιστήμονος κυρίου Comparetti.

ΒΙΒΛΙΟΡΓΑΦΙΑ

Ἱκανὰ βιβλία εἶδον τὸ φῶς κατ' αὐτάς.

Τὸ δεύτερον τεῦχος τοῦ «περὶ κοιλιακοῦ τύφου ἐν Ἀθήναις» μοναδικοῦ διὰ τὴν Ἑλλάδα συγγράμματος τοῦ κ. Γεωργίου Χ. Βάφα.

Τὸ «Ἀπὸ Νικοπόλεως εἰς Ὀλυμπίαν» (De Nicopolis à Olympie) περιηγητικὸν σύγγραμμα τοῦ ἐν Παρισίοις Ἕλληνος λογίου κ. Δ. Βικέλα γεγραμμένον ἐν εἴδει ἐπιστολῶν πρὸς φίλον (πρὸς τὸν κ. μαρκήσιον de Queux de Saint-Hilaire).

«Ἡ Πομπηΐα καὶ οἱ Πομπηϊανοί» τὸ ὡραῖον ἔργον τοῦ Marc Monnier κατὰ μετάφρασιν τοῦ γλωσσομαθοῦς καὶ φίλου τῶν γραμμάτων κ. Ἀλεξάνδρου Μ. Καράλη.

«Αἱ περιπλανήσεις τοῦ Ὀδυσσέως» μετὰ εἰκονογραφιῶν (μέρος α'. καὶ β'., ἔκδοσις τετάρτη). Γλαφυρὸν καὶ ἐθνωφελὲς ἔργον τοῦ καθηγητοῦ κ. Ἐμμανουὴλ Γαλάνη.

«Ἐγχειρίδιον τῆς συγχρόνου γεωγραφίας» ὑπὸ τοῦ λογίου γυμνασιάρχου κ. Α. Ι. Ἀντωνιάδου (Ἔκδοσις τρίτη ἐπηυξημένη καὶ μετερρυθμισμένη πρὸς χρῆσιν τῶν γυμνασίων).

Τὸ βιβλίον τοῦτο ὡς καὶ τὸ πρὸ αὐτοῦ ἐξεδόθησαν ὑπὸ τῶν φιλοκάλων ἐκδοτῶν κκ. Βλαστῶν, ἀπεστάλησαν δ' ἡμῖν μετὰ τοῦ καταλόγου τῶν παρ' αὐτῶν ἐκδοθέντων παντοίων βιβλίων καὶ τοῦ εὐθηνοτάτου τιμολογίου, περιποιούντων τιμὴν τοῖς ἀξιοτίμοις τούτοις βιομηχάνοις.

Ὑπὸ τοῦ κ. Γεωργίου Δ. Ζηκίδου Ἠπειρώτου, ἐξεδόθησαν «Γραμματικαὶ Παρατηρήσεις εἰς τὴν ἀρχαίαν Ἑλληνικὴν» εἰς ἕνα τόμον ἐκ σελίδων 408, ἀφιερούμεναι τῷ πρυτάνει τῶν ἐν Ἑλλάδι γραμματικῶν Κ. Σ. Κόντῳ.

Περί τινων ἐκ τῶν ἀνωτέρω βιβλίων θέλομεν γράψει ἀναλυτικώτερον.

Ἀγγέλλεται ἡ ἔκδοσις λυρικοῦ ἐπυλλίου τοῦ γνωστοῦ λογογράφου καὶ ποιητοῦ κ. Σταματίου Δ. Βάλβη, ὑπὸ τῷ τίτλῳ «αἱ κόραι τοῦ Πανδάρεω.»

Ἐγκύκλιος Ἀλεξάνδρου Ὑψηλάντου πρὸς τοὺς νησιώτας τῶν Κυκλάδων νήσων[1].

Ἐν ἔτει σωτηρίῳ φωκα' μαΐου κζ'. εἰς δόξαν θεοῦ πατρός.

Πανιερώτατοι καὶ σεβασμιώτατοι ἀρχιερεῖς, εὐγενέστατοι ἄρχοντες καὶ προεστῶτες καὶ πάντες οἱ προὔχοντες τῶν Κυκλάδων νήσων ἄνδρες φιλοπάτριδες.

Εἰς τὰς παρούσας χρησίμους περιστάσεις, ὅτε τὰ ἔθνη τῆς Εὐρώπης ἅπαντα ἀγωνίζονται νὰ ἀποκτήσωσι τὰ ἐθνικὰ αὐτῶν δικαιώματα καὶ νὰ περιορίσωσι τὴν δύναμιν τῶν τυράννων, ἤρχισε ν' ἀνατέλλῃ καὶ τὸ λαμπρότατον ἄστρον τῆς εὐδαιμονίας τῆς Ἑλλάδος· ἡ ταχεῖα καὶ εὐτυχὴς διάδοσις τῶν φώτων εἰς ὅλας τὰς κλάσεις τοῦ γένους διέλυσε τὸ σκοτεινὸν νέφος, τὸ ὁποῖον μέχρι τοῦδε κατεσκότιζε τὰ πνεύματα τῶν ὁμογενῶν μας· ὅλων οἱ ὀφθαλμοὶ ἀνοιξαν, καὶ τώρα πλέον παρασταίνεται ἔμπροσθεν αὐτῶν ἡ δουλεία μὲ τὰ μυσερώτατα χρώματα. Τώρα ὅλοι μικροὶ καὶ μεγάλοι συναισθάνονται τὴν βαρεῖαν ἀτιμίαν τοῦ νὰ ὑποφέρωσιν εἰς τὸ ἑξῆς τὸν καταδυναστεύοντα ζυγὸν τῆς τυραννίας. Τὰ ὑψηλὰ ἐκεῖνα αἰσθήματα, τὰ ὁποῖα πάλαι ποτὲ ἀνύψωσαν τοὺς προπάτοράς μας ὑπὲρ πάντα τὰ ἔθνη καὶ τοὺς ἀπεκατέστησαν ἥρωας, ἐμφωλεύουσι σήμερον καὶ εἰς τὰς ψυχὰς τῶν ὁμογενῶν μας· ὅλων αἱ καρδίαι καταφλέγονται ἀπὸ τὸν πρὸς τὴν πατρίδα ἱερὸν ἔρωτα. Αὐτὴν τὴν ἱερὰν πατρίδα ἔχουσι κέντρον τῶν πράξεών των, αὐτὴν ὁδηγὸν εἰς ὅλα τὰ ἐπιχειρήματα, καὶ διὰ τὴν εὐδαιμονίαν αὐτῆς ἀπαρνοῦνται πᾶσαν μερικὴν εὐτυχίαν καὶ ἀνάπαυσιν, καταφρονοῦσι τοὺς μεγαλωτάτους κινδύνους καὶ εἶναι ἕτοιμοι νὰ θυσιασθῶσι.

Τὸν μεγάλον τοῦτον καὶ εὐγενῆ ἐνθουσιασμὸν ὑπὲρ τῆς πατρίδος, ἄνδρες φιλοπάτριδες καὶ τὰ μέγιστα δυνάμενοι ὄχι μόνον μεταξὺ ἡμῶν, ἀλλὰ καὶ πολλῶν ἄλλων τῆς Εὐρώπης ἐθνῶν, οἱ καλοὶ προνοηταὶ τῆς εὐδαιμονίας μας, ἀπεφάσισαν νὰ τὸν διευθύνωσιν εἰς τὸν ὀρθὸν δρόμον, καὶ νὰ τὸν μεταχειρισθῶσιν ὡς ὄργανον τῆς ἐλευθερίας ἡμῶν καὶ κοινῆς εὐδαιμονίας, καὶ πρὸς τοῦτο τὸ τέλος ἐδόθησαν παντοῦ αἱ ἀναγκαῖαι καὶ προσήκουσαι διαταγαί. Ἀλλ' ἐπειδὴ τοῦ κοινοῦ λαοῦ ἡ ἄθεκτος ὁρμὴ ὅταν δὲν ὁδηγῆται ἀπὸ τὴν φρόνησιν ἐμπορεῖ νὰ ἐπιφέρῃ μᾶλλον βλάβην παρὰ ὠφέλειαν, διὰ τοῦτο ἀπεφάσισα κ' ἐγώ, ὡς πληρεξούσιος ὅλων τούτων τῶν ἐπιχειρημάτων νὰ ἐμπιστευθῶ εἰς τὰς ὑμετέρας χεῖρας τοὺς οἴακας τῶν κινημάτων αὐτοῦ, εὐλεπεῖς ὤν, ὅτι καθὼς μέχρι τοῦδε διὰ τῆς φιλογενείας σας καὶ τῆς πατρικῆς στοργῆς καὶ κηδεμονίας ἐδυνήθητε ν' ἀποκαταστήσητε ἀγάπην καὶ κοινὴν ὑπόληψιν, θέλετε καὶ τώρα μεταχειρισθῆ ὅλους τοὺς δυνατοὺς τρόπους διὰ νὰ ὁδηγήσητε φρονίμως τὸν διακαῆ ζῆλον τῶν ποιμνίων σας, καὶ νὰ διοικήσητε καλῶς τὰ κινήματά των. Στέλλω δὲ πρὸς ὑμᾶς τὸν παρουσιαζόμενον Καπετὰν Εὐαγγέλην Μαντζαράκην ἄνδρα φιλογενέστατον, καὶ διὰ τὸν μεγάλον ζῆλον, τὸν ὁποῖον ἔδειξεν εἰς πολλὰς περιστάσεις, ἀξιοσέβαστον, ὅς τις εἶναι προσταγμένος νὰ σᾶς εἴπῃ τοὺς σκοπούς μου καὶ νὰ ὁδηγήσῃ ἕκαστον εἰς ὅσα παρ' αὐτοῦ ζητεῖ σήμερον ἡ Πατρίς. Ἀκούσατε λοιπόν, φίλοι ὁμογενεῖς, τοὺς λόγους του! βάλετε τὰς ὁδηγίας του εἰς πρᾶξιν, διότι ἐξ αὐτῶν κρέμεται καὶ ἡ κοινὴ τοῦ γένους εὐδαιμονία, καὶ ἑνὸς ἑκάστου ἡ μερικὴ εὐτυχία· ἂς μὴ δειλιάσῃ τις ἀπὸ τὰ προβλήματά του! ἐξεύρω ὅτι εἰς πολλῶν τὰς καρδίας εἶναι ῥιζωμένη ἡ ματαία ἐκείνη πρόληψις ὅτι ποτὲ μόνοι μας δὲν ἐμποροῦμεν νὰ ἐλευθερωθῶμεν, ἀλλὰ πρέπει ἀπὸ ξένους νὰ ἐλπίζωμεν τὴν σωτηρίαν μας· ἕκαστος νουνεχὴς ἐμπορεῖ νὰ γνωρίσῃ πόσον ψευδὴς εἶναι ἡ πρόληψις αὕτη, ἀρκεῖ μόνον νὰ βαθύνῃ εἰς τὰ πράγματα τῆς πατρίδος μας· ῥίψατε τὰ ὄμματά σας εἰς τὰς θαλάσσας καὶ θέλετε τὰς ἴδει κατασκεπασμένας ἀπὸ θαλασσοπόρους ὁμογενεῖς ἑτοίμους ν' ἀκολουθήσωσι τὸ παράδειγμα τῶν ἡρώων τῆς Σαλαμῖνος! κυττάξατε καὶ εἰς τὴν ξηρὰν καὶ ἀπανταχοῦ βλέπετε Λεωνίδας ὁδηγοῦντας φιλοπάτριδας Σπαρτιάτας! κυττάξατε τὴν ὁμόνοιαν τῶν ἡρώων τούτων! Κυττάξατε τὴν προθυμίαν καὶ τὸν ζῆλον αὐτῶν. Παραβάλετε τὰς ἐξαισίους καὶ μεγάλας ταύτας ἀρετὰς μὲ τὴν χαυνότητα, ἀδυναμίαν καὶ ἐζωτερικὴν ταραχὴν τοῦ ἔθνους μας, καὶ τότε ἂν ἠμπορῆτε, εἴπατε, ὅτι ἀπὸ ἄλλους πρέπει νὰ προσμένωμεν τὴν σωτηρίαν μας! ναί! ἀδελφοὶ ὁμογενεῖς ἔχετε πάντοτε πρὸ ὀφθαλμῶν, ὅτι ποτὲ ξένος δὲν βοηθεῖ ξένον χωρὶς μεγαλώτατα κέρδη· τὸ αἷμα τὸ ὁποῖον θέλουσι χύσει οἱ ξένοι δι' ἡμᾶς θέλομεν τὸ πληρώσει ἀκριβώτατα· καί, οὐκὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα, ὅταν συστηματικὴ Δεσποτεία ἐνθρονισθῇ εἰς τὰ σπλάγχνα της!

Ἐδόθη ἐν Κισινοβίῳ τῇ κθῃ'. δεκεμβρίου αωκ'.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΥΨΗΛΑΝΤΗΣ.

[Τ. Σ.]

[1] Ἡ ἀνέκδοτος ἐγκύκλιος αὕτη εὑρηται ἐν τῷ κώδικι τῆς Μητροπόλεως Παροναξίας ἐξ οὗ ἀντίγραφα αὐτήν, ἐπιβεβαιοῦται δὲ τὸ ἀντίγραφον ἐν τῷ κώδικι ὑπὸ τοῦ ἐν τῇ ἐγκυκλίῳ μνημονευομένου ἀντιπροσώπου τοῦ Ὑψηλάντου Εὐαγγέλου Μαντζαράκη. Παρὰ Φιλήμονι ἀπαντᾷ ἐγκύκλιος τοῦ Ἀλεξάνδρου Ὑψηλάντου ἀπὸ Κισινεύην 1820 πρὸς τοὺς ἰδίους νησιώτας, ἀπὸ δὲ τῆς ἐποχῆς ταύτης ἔπεμψε πρὸς τὰς νήσους τὸν Εὐάγγ. Μαντζαράκην ὡς τοποτηρητὴν αὐτοῦ. (Δοκίμιον ἱστορικὸν περὶ τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως· τόμ. ἀ. σελ. 377—380. Ἐν Ἀθήναις 1859) παρὰ τῷ ἰδίῳ δὲ συγγραφεῖ ἀπαντᾷ καὶ ἑτέρα τοῦ Δημητρίου Ὑψηλάντου ἐγκύκλιος ὡς πληρεξουσίου τοῦ γενικοῦ ἐπιτρόπου ἐξ Ἄργους (24 νοεμβρίου 1821 χρονολογουμένη) πρὸς τοὺς ἰδίους νησιώτας.

Ἑρμούπολις Σύρου Ἰούνιος 1885.

ΠΕΡΙΚΛΗΣ Γ. ΖΕΡΛΕΝΤΟΥ.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑΙ ΣΥΖΗΤΗΣΕΙΣ.

(Ἐπιβαλλομένη ἀπάντησις.)

Δ'.

Συνέχεια· ἴδε σελ. 330.

«Τὸ πρῶτον λοιπὸν ψεῦδος» ὅπερ κατὰ τὸν κ. Βερν. ἐπλάσαμεν ἀνακμίξαντες αὐτὸν εἰς τὰ τῆς γλωσσολογίας, δὲν εἶναι οὐδαμῶς ψεῦδος, ἀλλ' ἀλήθεια ἀποδεικνυομένη ὑπ' αὐτοῦ τοῦ κ. Βερν. ὀνομάζοντος *ταύτην νέαν ἐπιστήμην*.

Δεύτερον κατηγορεῖ ἡμῶν ὁ κ. Βερν. διότι, λέγει, εἴπομεν ὅτι «δὲν γνωρίζει γλωσσολογίαν», ἀφοῦ, διαβεβαιοῦται ἡμᾶς, καὶ αὐτὸς ἄλλοτε ἠκροάσατο τοῦ πολλοῦ Κουρτίου καὶ τοῦ πατρὸς τῆς γλωσσολογίας Bopp, ἀνέγνωσε δὲ καὶ βιβλία γλωσσολογικά. Ἀλλ' ὅμως τὸ ἀληθὲς εἶναι ὅτι ἡμεῖς οὔτε περὶ τῶν ἀκροάσεων οὔτε περὶ τῶν μελετῶν τοῦ κ. Βερν. ἐξηνέγκομεν γνώμην τινά, καὶ δὴ δὲν εἶναι ἀληθὲς ὅτι εἴπομεν, ὅτι «δὲν γνωρίζει γλωσσολογίαν»· αἱ λέξεις ἡμῶν κεῖνται ἐν σελ. 13 τῆς Μελέτης «ἐν ταύτῃ (τῇ γλωσσολογίᾳ) μάλιστα φωρῶνται *ἀρχαιότροπα* αὐτοῦ τὰ ἐπιτηδεύματα καὶ πρὸς τούτοις *ἐσχάτως ἐνδεᾶ*». Ἠτιολογήσαμεν δὲ τὴν γνώμην ταύτην α) ὅτι τὰ βιβλία, εἰς ἃ παραπέμπει καὶ ὀλίγα εἶναι καὶ κατὰ μέγα μέρος ἀπηρχαιωμένα σήμερον, καθὰ ἐκεῖ περὶ ἑκάστου ἰδιαιτέρως διελήφθη, β) ὅτι προφέρεται πράγματα ὅλως ἀπηρχαιωμένα καὶ ἀσύστατα ὡς ἐξαγόμενα τῆς νέας ἐπιστήμης. Ὥστε ἂν εἶναι ἀληθὲς ὅτι ἐκ τοῦ καρποῦ τὸ δένδρον γνωρίζεται, ἀληθὲς εἶναι καὶ τὸ συμπέρασμα ἡμῶν, καθ' ὃ ἐκ τοῦ ἐσφαλμένου τῶν δοξασιῶν ἠκάσαμεν περὶ τοῦ ἀνεπαρκοῦς καὶ ἀπηρχαιωμένου τῶν σπουδῶν· γ) ὅτι οὐδεμία μνεῖα γίνεται ὑπ' αὐτοῦ τῶν διασημοτάτων γλωσσολόγων τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων, δι' ὧν ἀπὸ τοῦ 1876 ἀνεκαινίσθη καθ' ὁλοκληρίαν ἡ γλωσσολογία. Ἐκ δὲ τῆς νεκρικῆς ταύτης σιωπῆς τῶν τε ὀνομάτων καὶ γνωμῶν αὐτῶν ἐδικαιούμεθα πάντως νὰ συμπεράνωμεν, ὅτι δὲν τοὺς ἠξεύρει ὁ κ. Βερν. Ὅτι δ' ὀρθῶς ἠκάσαμεν, δῆλον καὶ ἐκ τούτου, ὅτι οὐδ' αὐτὸς ὁ κ. Βερν. διατείνεται τὸ ἐναντίον.

Ἀλλ' ὁ «ἀριστεὺς» κ. Βερν. μίαν μόνην εὑρίσκει διαφορὰν μεταξὺ τῶν ἡμετέρων καὶ τῶν ἑαυτοῦ γλωσσολογικῶν μελετῶν καὶ σπουδῶν, ὅτι ἡμεῖς ἀκούοντες τὰ γλωσσολογικὰ μαθήματα καὶ ἀναγινώσκοντες τὰ γλωσσολογικὰ βιβλία ἐδαπανῶμεν ἐκ τοῦ ταμείου τῆς ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως. Ἀλλὰ τοῦτο ὅτι ἡμεῖς μὲν ἀποσταλέντες ἐπίτηδες, ἵνα σπουδάσωμεν τὸ μάθημα τοῦτο, ἐπεδόθημεν εἰς αὐτὸ ἀποκλειστικῶς, ὁ δὲ κ. Βερν. περί τε τὴν ποίησιν, καὶ ταύτην ἐπικὴν καὶ λυρικὴν καὶ δραματικήν, καὶ τὴν ἱστορίαν καὶ τὴν φιλολογίαν καὶ μὰ τὸν Ἀπόλλω καὶ περὶ τὴν Θεολογίαν (διότι συνέγραψε καὶ ἱερὰν κατήχησιν, νομίζομεν) ἀσχοληθείς, μόνον ἐν παρέργῳ ἠκροάσατο ἴσως καὶ ἑνὸς ἢ δύο μαθημάτων γλωσσολογικῶν, ἅτινα ὡς προωρισμένα διὰ τοὺς πολλοὺς καὶ ἰδιαιτέρους τοὺς φιλολόγους οὐδὲ ἓν ζήτημα μέχρι τῶν καθ' ἕκαστα ἐξακριβοῦσι καὶ ἐξετάζουσι, καὶ μόνον βιβλία χάριν τῶν πολλῶν γραφόμενα ἀνέγνωσεν, ἐν τούτοις πᾶσαν οὐδεμίαν παρατηρεῖ ὁ κριτικώτατος ἀνὴρ διαφορὰν μεταξὺ τῶν ἡμετέρων καὶ τῶν ἐκείνου σπουδῶν! Πρὸς τούτοις ὤφειλε νὰ ἐνθυμῆται ὁ κ. Βερν. ὅτι ἂν κατὰ τὸν Θουκυδίδην ἀληθεύῃ ὅτι «τὸ ναυτικὸν τέχνης ἐστὶ καὶ οὐκ ἔστιν ἐκ παρέργου μελετᾶσθαι» ἀνάγκη ν' ἀληθεύῃ καὶ ὅτι ἡ γλωσσολογία οὐκ ἔστιν ἐκ παρέργου μελετᾶσθαι, καὶ δὴ ὅτι ὁ μόνον παρέργως καὶ ἑπομένως ὅλως ἀνεπαρκῶς αὐτῆς τὰ ἀπλούστατα καὶ αὐτὸ τοῦτο τὰ στοιχεῖα μόνον μαθών, κατόπιν δὲ ἐπὶ 25 ἔτη περὶ ἄλλα τραπεὶς δὲν δύναται, ἂν σωφρονῇ, νὰ ἀξιοῖ, ὅτι εἶναι κάτοχος τῆς ἐπιστήμης ταύτης καὶ ν' ἀντιλέγῃ καὶ ζητῇ νὰ ἐλέγχῃ τοὺς εἰδικῶς περὶ ταύτην ἀσχολουμένους. Τίς ἐξ ἡμῶν δὲν ἤκουσε μαθήματα ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ καὶ ἀρχαιολογικὰ καὶ φιλοσοφικά, καὶ δὲν ἐξητάσθη μάλιστα ἐν αὐτοῖς; Ἀλλ' ὅμως, φρονοῦμεν, θ' ἀπῃτεῖτο ἕκατός τις τόλμη καὶ θρασύτητος δόσις, ἵνα τολμήσῃ ν' ἀντεπεξέλθῃ κατὰ τῶν εἰδικῶς τὰς ἐπιστήμας ταύτας καλλιεργούντων, καὶ ἂν βραδύτερον συνέπεσε νὰ μελετήσῃ ὀλίγα τινὰ περὶ αὐτῶν. Καὶ ὅμως τοῦτο πράττει ὁ κ. Βερν. Ἐν ἄλλῃ χώρᾳ, ἐν ἄλλοις ἀνθρώποις θρασύτης τοιαύτη θὰ διήγειρε τὴν γενικὴν τῶν λογίων πάντων ἀγανάκτησιν· ἀλλ' ἐν τῇ μακαριστῇ Ἑλλάδι, ὡς γνωστόν, ἐκ πασῶν τῶν χριστιανικῶν οὐδεμία ἄλλη εἶναι οὕτω διαδεδομένη ὅσον ἡ *ἀγορή!*

Εἶναι δὲ ἀληθῶς ἀνιαρότατον θέαμα νὰ βλέπῃ τις ἄνθρωπον πρεσβύτην καθηγητὴν τοῦ ἀνωτάτου ἡμῶν ἐθνικοῦ ἐκπαιδευτηρίου γενόμενον καὶ δὴ τῶν μεγίστων ἀξιωθέντα παρ' ἡμῖν ἀξιωμάτων ἔνθεν μὲν ἀποκαλοῦντα ἡμᾶς νεανίσκον, παιδάριον καὶ ὅσα ἄλλα ἐπέρχονται αὐτῷ, ἔνθεν δὲ σοφιστευόμενον καὶ ζητοῦντα νὰ σκώπτῃ ἀηδέστατα ἄλλοτε μὲν εἰς τὸ ἡμέτερον ὄνομα ὅτι ἐπήγαμεν εἰς τὸ χατζηλίκι, ἄλλοτε δὲ ὅτι ἀπεστάλημεν εἰς τὴν Γερμανίαν δαπάναις τῆς ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως, ὡσεὶ ἐπετύχομεν τούτου διὰ κολακείας καὶ διὰ ἀλλαγῆς τοῦ ὀνόματος ἡμῶν, ὅπως αὐτός, οὐχὶ δὲ διὰ διαγωνισμοῦ.

Ἐπιχειρῶν δὲ ὁ κ. Β. ν' ἀναιρέσῃ ὅ,τι εἴπομεν περὶ ἀνακαινίσεως τῆς γλωσσικῆς ἐπιστήμης ἐν τῇ τελευταίᾳ δεκαετηρίδι διαστρέφει ἀσυστόλως κατὰ τὸ σύνηθες τὰ πράγματα, ὅτι «ἀναντιρρήτως ἡ διὰ μιᾶς καὶ αἰφνιδία ἐξ οὐρανοῦ ἔλλαμψις αὕτη εἶνε μοναδικὸν φαινόμενον ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῶν ἐπιστημῶν» ἐνῷ, λέγει, «καὶ αὐτὸς ὁ Delbrück λέγει ὅτι ἤρχισεν — ὄχι διὰ μιᾶς, ἀλλὰ βαθμηδὸν—ἐν τῇ ἐπιστήμῃ ἡ νέα τάσις . . .». Ἀλλὰ καλὲ ἄνθρωπε, ὅταν τις λέγῃ, ὅτι *ἀπὸ τοῦ 1876* ἀνεκαινίσθη . ., ἐννοεῖ ὅτι τῷ 1876, δι' ἐλλάμψεως, διὰ κατακλυσμοῦ κτ. ἐπῆλθεν αἰφνιδία καὶ διὰ μιᾶς μεταβολὴ καὶ μετατροπὴ τῶν πάντων ἢ ὅτι ἀπὸ τοῦ ἔτους ἐκείνου ἤρξατο νὰ γίνηται καὶ ἤδη δύναται νὰ θεωρηθῇ ὅτι μέγα μέρος τοῦ ἔργου ἐπετελέσθη, ἂν μὴ τὸ μέγιστον; Κατὰ τὴν θαυμαστὴν λογικὴν τοῦ κ. Βερν. ἂν τις εἴπῃ, ὅτι ἀπὸ τοῦ ἀ. Μ. Χ. αἰῶνος *διεδόθη* ἐν Ἑλλάδι ὁ Χριστιανισμός, σφάλλεται, διότι δὲν ἐξηπλώθη ἀστραπηδὸν πανταχοῦ, οὐδ' ἐγένετο ὑπὸ πάντων ἀνεξαιρέτως ἀποδεκτός, ἀλλὰ τοὐναντίον ἡ διάδοσις καὶ ἐνίσχυσις καὶ καθολίκευσις αὐτοῦ ἀπῄτησε πολλῶν αἰώνων ἀκόμη ἐργασίαν. Δὲν εἶναι ταῦτα τοῦ κ. Βερν. παρερμηνεῖαι *ἐν γνώσει*; Τῇ ἀληθείᾳ εἶναι λυπηρότατον ν' ἀναγκαζώμεθα ν' ἀνασκευάζωμεν τοιαύτας σοφιστείας.

Ὅτι δὲ τὸ οἰκοδόμημα τῆς γλωσσολογίας ἀφοῦ πολυειδῶς διεσείσθη καὶ κατέπεσεν, ἀνεκαινίσθη κατὰ μικρὸν ἐπὶ πολλῷ ἀσφαλεστέρων βάσεων, ὡμολογήθη μὲν ἤδη ὑπὸ πολλῶν καὶ πρὸ πάντων ὑπὸ τοῦ σεβαστοῦ καθηγητοῦ ἡμῶν Ἰωάννου Schmidt, ὅστις ἐν τῷ εἰσιτηρίῳ του λόγῳ εἰς τὴν Ἀκαδήμειαν τοῦ Βερολίνου αὐτὴν ταύτην τὴν λέξιν «*καταστροφὴν*» μετεχειρίσθη, δύναται δέ τις καὶ αὐτὸς νὰ νοήσῃ, παρατηρῶν ὅτι ἡ μέθοδος αὐτῆς σχεδὸν ἐξ ὁλοκλήρου μετεβλήθη τραπεῖσα εἰς τὸ ἐναντίον. Ἡ παλαιοτέρα γλωσσολογία κύριον σκοπὸν εἶχε τὴν εὕρεσιν τῆς ἀρχῆς τῆς γλώσσης, ἡ νεωτέρα οὐχί· ἐκείνη προσεῖχε μάλιστα ταῖς ἀρχαίαις γλώσσαις, αὕτη τοὐναντίον ταῖς νέαις, ἐκείνη ἐδόξαζε περὶ τῶν παλαιῶν γλωσσῶν, ὅτι ἦσαν αἰσθηταὶ τοῖς λαλοῦσιν ἔν τε ταῖς ῥίζαις καὶ καταλήξεσιν, ὅτι ἐκεῖναι δὲν εἶχον προσθληθῆ ὑπὸ τῆς συνταρασσούσης τὰ πάντα συνεκδρομῆς, ἀλλ' ὅτι ἦσαν τὰ πάντα ἐν αὐταῖς ὀργανικά, ὧν σήμερον οὐδὲ ἓν πιστεύεται. Ἐκείνη ἐφρόνει, ὅτι τὸ *α* ἦτο ὁ ἀρχαιότατος φωνήεις φθόγγος, ἐξ οὗ προῆλθον οἱ λοιποί, ἐκείνη ὅτι ἡ Ἰνδικὴ γλῶσσα διασώζει πάντας τούς τε τύπους καὶ τοὺς φθόγγους ἀκεραίους καὶ ἀθίκτους, οἵους ἡ πρώτη γλῶσσα ἔσχεν αὐτούς, ὅτι δὲ αἱ λοιπαὶ διέφθειραν ταῦτα, ὧν σήμερον οὐδὲν ἀποδεχόμεθα. Ἐκείνη ἐνόμιζεν ὅτι ἐπὶ τοῦ χάρτου σπουδάζεται ἡ γλῶσσα, διὸ καὶ προσεῖχε τοῖς γεγραμμένοις, ἡ δὲ νέα τοὐναντίον τῷ ἀπαγγελλομένῳ λόγῳ. Ἐκείνη παρεδέχετο ἐξαιρέσεις τῶν φθογγολογικῶν νόμων, φρονοῦσα ὅτι αἱ ἀνωμαλίαι αὗται συνέβαινον ἐπὶ τοῦ χάρτου, ἡ δὲ οὐδεμίαν, πιστεύουσα ὅτι τοιαῦται ἀνωμαλίαι ὤφειλον νὰ γίνωσιν ἐν τῷ στόματι τῶν λαλούντων. Ἐκείνη ἀνεγνώριζε μὲν ἀλλ' ὅσον ἠδύνατο περιώριζε τὴν χρῆσιν, καὶ ἐφαρμογὴν τῆς ἀρχῆς τῆς συνεκδρομῆς· ἡ δὲ νέα τοὐναντίον ποιεῖται αὐτῆς εὐρυτάτην χρῆσιν κτ. κτ.

Τώρα πλέον, ἐλπίζομεν, θὰ ἐπείσθη καὶ ὁ κ. Δημ. Βερναρδάκης, ὅτι ἡ ἐπὶ σκώμματι λεχθεῖσα φράσις του, ὅτι «ἡ παλαιοτέρα γλωσσολογία ἀπώλετο αὔτανδρος» δὲν ἀφίσταται πολύ, ὅσον ὁ κ. Βερν. φανταζεται, τῆς ἀληθοῦς τῶν πραγμάτων καταστάσεως. Διότι τῶν μὲν δοξασιῶν καὶ ἑρμηνειῶν ἐκείνης τὸ μέγιστόν μέρος ἐξεβλήθη, διεσώθη δὲ μόνον τὸ διὰ μακρῶν ἀγώνων συλλεχθὲν ὑλικὸν τῶν διαφόρων γλωσσῶν.

[Ἕπεται συνέχεια]

Γ. Ν. ΧΑΤΖΙΔΑΚΗΣ.

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΑΝΕΥ ΕΡΩΤΗΣΕΩΝ

Στατιστικὴ τῶν θρησκευμάτων. Ὁ διάσημος γεωγράφος Ῥεκλοῦ ποιεῖται τὴν ἑξῆς στατιστικὴν τῶν διαφόρων ἐπὶ τῆς γῆς θρησκευμάτων:

Πληθυσμὸς τῆς γῆς	1,200,000,000
Καθολικοὶ	211,000,000
Διαμαρτυρόμενοι	106,000,000
Ὀρθόδοξοι	81,000,000

Μωαμεθανοί	201,000,000
Βουδδισταί	348,000,000
Βραχμανισταί	175,000,000
Ὀπαδοὶ τοῦ Κομφουκίου	84,000,000
Ἑβραῖοι	7,000,000

Ὥστε 398 μόνον ἑκατομμύρια ὀρθοδόξων, καθολικῶν καὶ διαμαρτυρομένων ἐπὶ ἑνὸς δισεκατομμυρίου καὶ 200 ἑκατομμυρίων ψυχῶν.

Ἐπὶ τῇ ὑποθέσει ὅτι τὰ τρία ταῦτα θρησκεύματα παριστάνουσι σχετικῶς τὴν ἀνάπτυξιν βλέπομεν ὅτι τὰ ὀκτὼ δέκατα τῆς ὑφηλίου εἰσὶ βεβυθισμένα εἰς τὸ σκότος.

Ἀνέκδοτον Οὐγώ. Τὰ περὶ Οὐγὼ ἀνέκδοτα ἐξακολουθοῦσιν εἰσέτι.

Τῷ 1828, μετὰ τὴν θυελλώδη παράστασιν τοῦ Ἑρνάνη ὁ Βίκτωρ Οὐγὼ μετέβη εἰς Βρετάνην καὶ Νορμανδίαν.

Ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς Ῥουέννης, ἐν τῷ λεωφορείῳ συνῆψε συνδιάλεξιν μετά τινος συνοδοιπόρου.

— Κύριε, τῷ λέγει οὗτος, εἶμαι δικαστὴς ἐν Ῥουέννῃ· σεῖς ἔρχεσθε ἐκ Παρισίων καὶ θὰ ἠκούσατε νὰ ὁμιλοῦν διὰ τὸν *Ἐρνάνην*.

— Ναί, ὀλίγον.

— Εἶνε βλακώδες ἔργον.

— Πιθανὸν νὰ ἔχετε δίκαιον.

Καὶ ἡ συνδιάλεξις ἐξακολουθεῖ. Ὁ δικαστὴς διακηρύττει ὅτι εἷς τῶν φίλων του συνήντησε τὸν Βίκτωρα Οὐγὼ μισομεθυσμένον καὶ ὅτι κάθε ἑσπέραν τὸν μεταφέρουν εἰς κακὴν κατάστασιν ἀπὸ τὸ καπηλεῖον· ὅταν ἕνας ἄνθρωπος πίνῃ τόσον πολύ, μόνον βλακώδη ἔργον εἰμπορεῖ νὰ κάμῃ.

— Βεβαίως, ἀπεκρίθη μὲ ἐκφραστικὸν τόνον ὁ Βίκτωρ Οὐγώ.

Φθάνουσιν εἰς Ῥουέννην· καταβαίνουσιν εἰς τὸ αὐτὸ ξενοδοχεῖον, ὁ θεράπων παρουσιάζει εἰς τοὺς ὁδοιπόρους τὸ βιβλίον τοῦ ξενοδοχείου, ὁ δὲ δικαστὴς περίεργος ὢν νὰ μάθῃ τὸ ὄνομα τοῦ συνοδοιπόρου του, κύπτει καὶ ἀναγινώσκει ὑπὲρ τὸν ὦμόν του: Βίκτωρ Οὐγώ.

— Εἰμπορῶ νὰ μάθω καὶ τὸ ἰδικόν σας ὄνομα; εἶπεν ὁ ποιητὴς δίδων πρὸς αὐτὸν τὴν γραφίδα.

Ὁ δικαστής, ἐρυθρὸς ὡς παπαρούνα, ἐγένετο ἄφαντος.

Κύων καὶ ἄνθρωπος. Μίαν νύκτα νέος τις *εἰς τὸ κέφι* εὑρισκόμενος συνήντησεν ἐπιστρέφων οἰκαδε πληγωμένον κύνα. Ὁ νέος λυπηθεὶς αὐτὸν τὸν μετεκόμισεν εἰς τὴν κατοικιαν του, ἔπλυνε τὴν πληγήν του καὶ ἐπεμελήθη αὐτῆς, μεθ' ὃ ἐκοιμήθη.

Τὴν ἐπαύριον ἀφυπνισθεὶς ἐξεπλάγη ἰδὼν τὸν κύνα ἐστραμμένην ἔχοντα πρὸς αὐτὸν τὴν κεφαλὴν καὶ ζητοῦντα τὸ βλέμμα του. Ἐν τούτοις ἀνεμνήσθη μετ' ὀλίγον πῶς εὑρέθη ἐκεῖ ὁ κύων ἐπειδὴ δὲ εἶχε παρέλθει ἐντελῶς πλέον ἡ μέθη του ἠθέλησε νὰ τὸν διώξῃ. Ἀλλ' ὁ κύων ἔδειξε τόσην λύπην ὥστε ὁ νέος τὸν ἐθώπευσε καὶ τὸν ἀφῆκεν ἐν τῇ κατοικίᾳ του.

Ὁ κύων ἔζησεν οὕτω δύο ἔτη μετὰ τοῦ κυρίου του· εὐτυχής, χωρὶς ν' ἀπαιτῇ σχεδὸν τίποτε, οὐδόλως ἐνοχλῶν αὐτὸν ἀλλὰ προσηλωμένον ἔχων ἐπ' αὐτοῦ τὸ νοήμον βλέμμα του.

Μετὰ δύο ἔτη ὁ κύων κατελήφθη ὑπὸ φοβερᾶς νόσου. Ὁ νέος δὲν ἠθέλησε νὰ μολύνῃ τὰς χεῖράς του, δι' ὃ ἀπεφάσισε νὰ τὸν πνίξῃ.

Περιέμεινε σκοτεινήν τινα νύκτα ὡς ἐκείνην καθ' ἣν εἶχε περισυναγάγει τὸν κύνα καὶ ἔφερεν αὐτὸν εἰς τὴν παραλίαν· ἡ θάλασσα ἦτο ἐξηγριωμένη, ὁ οὐρανὸς ἀσέληνος· ὁ νέος ἔδεσεν ὀγκώδη πέτραν εἰς τὸν λαιμὸν τοῦ κυνός, ἥρπασεν αὐτὸν τραχέως καὶ τὸν ἐξεσφενδόνησεν εἰς τὴν θάλασσαν. Ὁ κύων οὔτε παράπονον ἐξήνεγκε· μόνον ὁ ψόφος ἠκούσθη ὃν ἀπετέλεσε πῖπτον τὸ σῶμα. Ὁ νέος αἰσχυνθεὶς ὀλίγον ἔκυψεν ὅπως ἴδῃ, καὶ τότε ἔπεσεν ὁ πῖλός του εἰς τὴν θάλασσαν· τὸν ἐζήτησε διὰ τῶν ὀφθαλμῶν ἀλλ' εἶδε μόνον τὰ ἀφρίζοντα κύματα. Ἐπέστρεψεν εἰς τὸν οἶκόν του λυπημένος . . . διὰ τὸν πῖλόν του.

Εἶχεν ἤδη ἀπὸ μιᾶς ὥρας κατακλιθῆ ὅτε ἤκουσε ξυομένην τὴν θύραν· ἀνοίξας εἶδε τὸν κύνα εἰς τὴν θύραν, στηριζόμενον εἰς τὸν τοῖχον, κρατοῦντα τὸν πῖλον διὰ τῶν ὀδόντων του. Ἦτο καθημαγμένος· τὸ ὕδωρ ἔσταζεν ἀπ' τῶν τριχῶν αὐτοῦ, ἀνκμιγνύμενον μὲ τὸ αἷμα.

Ὁ νέος τὸν ἐνηγκαλίσθη καὶ ἥρπασε τὸν πῖλόν του. Ὁ κύων παρετήρησε τελευταίαν φορὰν τὸν κύριόν του, ἔρρηξε κραυγήν, κραυγὴν χαρᾶς ὅτι τὸν ἐνηγκαλίσθη ὁ κύριός του καὶ... ἐξεψύχησε!

Ἔμπορός τις ὁδηγεῖ εἰς τὸν οἶκόν του φίλον τῆς νεότητός του, ὃν πολλαὶ ἐν τῷ χρηματιστηρίῳ ἀπώλειαι κατέστρεψαν ἄρδην.

— Γυναῖκα, εἶπεν εἰς τὴν σύζυγόν του, σοῦ φέρω ἕνα φίλον. Περιποιήσου τὸν καλά· θέλω νὰ εἶν' ἐδῶ σὰν εἰς τὸ σπῆτί του.

Ὁ φίλος κάθηται ψιθυρίζων:

— Κ' ἐγὼ ἤλπιζα νὰμαι καλλίτερα παρὰ 'ς τὸ σπῆτί μου.

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΑΙ ΑΣΚΗΣΕΙΣ

79. *Στοιχειόγριφος.*

Κάμε τόπον νὰ περάσῃ! κύτταξέ τον, θαύμασέ τον
μ' ἂν στὸν θαυμασμό σου ἐπάνω ἀντὶ κάπα σίγ- [μα θέσης,
τότε ἂν θέλῃς φόρτωσέ τον,
ἢ στὴ ῥάχη του ἀνέβα· μὰ ἀγάλια.. νὰ μὴν πέ- [σῃς....

80. *Στοιχειόγριφος.*

Μὲ ἦτα παντοδύναμον
καὶ μὲ ὦμέγα χρῶμα.

81. *Φιλολογικὴ ἐρώτησις.*

Τίς εἶνε ὁ ποιητής, ὁ ποιήσας τραγῳδίαν μὲ ἓν μόνον πρόσωπον, καὶ ποίαν;

82. *Σταυρός.*

.
π . α
. . υ . .
α . σ
.

83. *Ἐνύπνιον.*

Τίς εἶδε καθ' ὕπνους καὶ τίνα λέγονται αὐτῷ;

«Τί δῆτα βραδύχεις; Οὐκ ἔστιν ἀπόδρασις, ἀλλ' εἰς ἡμῖν ἀμφοτέροις βίος, εἰς δὲ θάνατος ὑπὲρ τοῦ Δήμου πολιτευομένοις πέπρωται».

84. *Πρόβλημα.*

Ἠγόρασέ τις 6 ὀκάδας ἰχθύων ἀντὶ ποσοῦ, οὗτινος τὸ διπλοῦν αὐξηθὲν κατὰ 12 δραχμὰς εἶναι ἴσον μὲ τὸ τετραπλοῦν μειωθὲν κατὰ 9 δραχμάς. Πόσον τὰ ἠγόρασε τὴν ὀκᾶν.

85. *Παραγωγὴ λέξεως.*

Πόθεν παράγεται ἡ παρὰ τῷ λαῷ ἐν χρήσει λέξις «νταραβέρι;»

86. *Πρὸς συμπλήρωσιν.*

Ο.κ ε.ρ. — τ.υ. — ε.α.ο.α.ο.τ.ς — τ.ν — δ α ο.τ.κ.ν — ε.ρ.ν.ν — δ.α — τ.υ — δ α.ο.τ.κ.υ — θ ν.τ.υ —

87. *Παράθεσις.*

Τίνος ποιητοῦ εἶνε οἱ ἑξῆς στίχοι;

«Χαῖρε *Ἰ κ' ὅποιος σὲ μισάει
καὶ πικρὰ σὲ λοιδορεῖ,
εὐτυχὴς νὰ 'πιθυμάῃ
καὶ ποτὲ νὰ μὴ τὴν 'δῇ.»

* Ἐλευθερία.

88. *Ἀπρόοπτον.*

Ὅταν ἐκ τῆς φράσεως λείπῃ ἡ πρωτοτυπία, τί μένει;

ΛΥΣΕΙΣ

69. Πόνος.— 70. Πορ-ἄγρα — πυράγρα.

71. «Ὅλοι οἱ ἀγῶνες τῆς βίας δὲν δύνανται νὰ ἐξασθενίσωσι τὴν ἀλήθειαν». (Πασκάλ).

72. Τὸ πρῶτον ἐγένετο χρῆσις γραμματοσήμων διὰ τὴν ἀποστολὴν ἐπιστολῶν τῷ 1653 ἐν Παρισίοις ὅπου ἐτοιχοκολλήθη γνωστοποίησις ἀγγέλλουσα εἰς τοὺς κατοίκους τῆς πόλεως ~~τοῦτης~~ ὅτι «οἱ θέλοντες νὰ στέλλωσιν ἐπιστολὴν ἀπὸ μιᾶς συνοικίας εἰς ἄλλην δύνανται νὰ ἔχωσι τὴν βεβαιότητα ὅτι αἱ ἐπιστολαὶ αὐτῶν θὰ διαβιβάζωνται πιστῶς ἂν φροντίζωσι νὰ συνάπτωσιν ἢ νὰ ἐπικολλῶσι «δελτίον πληρωμένου τέλους». Πωλοῦνται τοιαῦτα δελτία κτλ. Ἡ γνωστοποίησις προσέθετεν ὅτι τὰ δελτία ταῦτα ἐστοίχιζον μόνον πέντε λεπτὰ καὶ ἕκαστος αὐτῶν προσεκαλεῖτο ν' ἀγοράσῃ ἑκανὰ πρὸς χρῆσιν αὐτοῦ.

73. Δὲν βρέχονται ἐξίσου ὁλόκληρα, διότι τὰ πέταλα τῶν ἀνθέων ἐνέχουσιν ἐλαιώδη οὐσίαν, ἥτις δὲν δέχεται τὸ ὕδωρ.

74. Ὁ Μάρκος Ῥενιέρης εἰς τὸ «Δοκίμιον τῆς φιλοσοφίας τῆς ἱστορίας». 75. Πρὸ τοῦ νεκροῦ τοῦ ἐθνικοῦ ποιητοῦ Γεωργίου Χ. Ζαλοκώστα ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ καὶ φίλου του Γεωργίου Παράσχου.

76. Τὸ 1)2+1)4+1)6 τῆς ἡλικίας=τὰ 11)12 τῆς ἡλικίας. Προστιθεμένου τοῦ ἐλλείποντος 1)12 τῆς ἡλικίας ὅπερ θὰ εἶναι (4 ἔτη καὶ 1 ἡμέρα ἀφαιρέσει 1 ἔτους 11 μηνῶν καὶ 15 ἡμερῶν, δηλ.) 2 ἔτη καὶ 16 ἡμέραι, ἔχομεν 12)12=24 ἔτη, 6 μῆνας καὶ 12 ἡμέρας. Ὅπερ ἡ ζητουμένη ἡλικία.

77. Ὁ Καποδίστριας. 78. Ἡ ἄνω στιγμὴ (ἄνω τελεία).

Λύται τῶν τοῦ φύλλου 71 Πνευματικῶν Ἀσκήσεων

Τὰς πλείους λύσεις ἀπέστειλεν ἡ ἐν Σμύρνῃ «Μαύρη Περιστερὰ» καὶ ὁ ἐνταῦθα κύριος Ἰω. Π. Χρυσανθόπουλος.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

κ. Ἀ. Κ. Πάτρας. Ἐλήφθησαν, ἐγράψαμεν ἐγκαίρως —κ. Ἐ. Κ. Μ Ἀργοστόλιον. Ἐλήφθησαν εὐχαριστοῦμεν. — κ. Π. Γ. Ῥ. Πάτρας. Ἐλήφθη, ἀναμένομεν περιγραφὴν τοῦ τρυγετοῦ εἰς πεζὸν ὅμως λόγον. — κ. Ἀ. Δ. Κ. Λεχαινά. Ἐλήφθη. Προσεχῶς — κ. Μ. Ζ. Βόλον. Ἐλήφθη, εὐχαριστοῦμεν καὶ ἀναμένομεν. κ. Γ. Δ. Π. Τρίγλιαν. Ἐλήφθη. Ταχυδρομικῶς πλειότερα.

Ἐν Ἀθήναις. — Τύποις «Κορίνης».